

Vlaanderen
is erfgoed

Ondernemingsplan Onroerend Erfgoed 2026

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

www.onroenderfgoed.be

Vlaams minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn

Voor het agentschap Onroerend Erfgoed,
administrateur-generaal

Inhoud

Inhoud	3
Beeldmateriaal	4
Voorwoord	5
Leeswijzer	7
1. Doelstellingen 2026	8
1.1. Beleidsdoelstellingen	8
SD 1 – We begeisteren de Vlaming voor erfgoedzorg met goede praktijken en sterke verhalen	8
OD 1.1 – We bieden relevante kennis en expertise aan erfgoedbeheerders en professionals om een kwaliteitsvolle en begeisterte erfgoedzorg te ontplooiën	8
OD 1.2 – We spelen consequent de resultaten uit van onze beheerspraktijk om erfgoedgemeenschappen te begeisteren	11
SD2 – De ‘Fier op dat van hier’-deal: we bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema’s en geven daardoor richting	18
OD 2.1 – We focussen onze werking op richtinggevende thema’s om erfgoed(zorg) maximaal als hefboom uit te spelen	18
OD 2.2 – We bundelen krachten met Vlaamse overheidspartners om een antwoord te bieden op brede maatschappelijke uitdagingen	23
OD 2.3 – We zetten in op samenwerking met partners om van erfgoedzorg een gedeelde verantwoordelijkheid te maken	28
OD 2.4 – We spelen Vlaamse Erfgoednetwerken uit als referentiepartner om Vlaams erfgoed te promoten en te ontsluiten	31
SD3 – We leggen de focus op mensen	33
OD 3.1 – We optimaliseren ons instrumentarium om voortaan de erfgoedbeheerder centraal te stellen	33
1.2. Beheersdoelstellingen	41
SD 4 – We zijn een agentschap dat zorgt voor een gemeenschap begeistert door erfgoed ..	41
OD 4.1 – We vertalen onze visie en missie in werking, structuur en cultuur	41
SD 5 – We zijn een risicobewuste organisatie	43
OD 5.1 – We voeren een beleid om onze risico’s te kennen en te beheersen	43
SD 6 – We zijn een mensgerichte organisatie	45
OD 6.1 – We voeren een integraal personeelsbeleid	45
1.3. Reguliere werking	51
Procesmijlpalen en indicatoren 2026	51
1.4. Agenda’s en plannen 2026	57
EU-regelgeving	57

Voorwoord

Beste lezer.

2025 was vooral een jaar van plannen maken.

Als je van buitenaf kijkt, dan lijkt het misschien alsof we niet veel nieuws realiseerden. Onze reguliere werking is natuurlijk wel erg zichtbaar en daar verzetten we een heleboel werk: beheersdossiers, beschermingen, inventaris, studiedagen, publicaties, social media, subsidies, premies, digitale loketten en nog veel meer. De ruime persaandacht getuigt daarvan. En we mogen er best trots op zijn.

Als je daarentegen van binnenuit kijkt, is er wel veel aan vernieuwing gewerkt, zowel op vlak van nieuw en gewijzigd beleid als op vlak van organisatie. De inspanning ging in grote mate naar plannen maken, strategieën uitwerken, veldverkenningen, informatievergaring en dergelijke meer. Dat lijkt niet glorieus, maar aan de andere kant is dat wel essentieel werk: je moet eerst scherp krijgen wat je juist gaat doen, hoe je dat gaat aanpakken, hoe het resultaat er zal uitzien, en welke tijdslijn wenselijk en haalbaar is. Je moet informatie verzamelen over de context waarin je werkt, je moet partnerschappen op poten zetten, je moet inschatten welke budgetten en menskracht er nodig is. Dat vergt een boel denkwerk. En ook op al dat plannen en voorbereiden mogen we trots zijn.

Als 2025 het jaar was van plannen en voorbereiden achter de schermen, dan wordt 2026 het jaar van de actie en de zichtbaarheid.

We lanceren een breed pallet aan acties, zowel communicatief als operationeel. Veel van de focus zal daarbij liggen op het activeren van erfgoedzorgers en erfgoedgemeenschappen om deel te nemen aan initiatieven en nieuwe impulsen. We enthousiasmeren, informeren, inspireren en nodigen uit. Tegelijk zetten we daar nieuwe instrumenten voor op of sturen we bestaande formats bij. Dat alles gaat niet zomaar in stilte passeren: voortaan zetten we volop in op campagnes en media-aandacht.

Ook in eigen huis zal er veel bewegen. Aan het einde van de vorige legislatuur formuleerden we een nieuwe visie, missie, waarden en ambities voor onze organisatie. We willen zorgen voor een gemeenschap begeistert door erfgoed. Onze ambitie is een baken, coach en co-creatieve partner te zijn in de erfgoedzorg. We staan voor openheid, daadkracht, wendbaarheid en vertrouwen. In 2026 vertalen we dat kader naar onze volledige werking. We werken uit wat dit concreet betekent voor onze dienstverlening, onze mensen en onze structuur en maken alles klaar voor de uitrol.

Met dit ondernemingsplan willen we onze ambities en onze plannen voor het komende jaar helder maken en delen met iedereen, binnen en buiten onze organisatie. Laat het een getuige zijn van onze begeestering en een oproep om mee de handen uit de mouwen te steken.

Peter De Wilde,
Administrateur-generaal

Leeswijzer

Zoals elk jaar maken we vanuit het agentschap Onroerend Erfgoed ons ondernemingsplan op. Daarin bieden we een terugblik op de realisaties van het afgelopen jaar en een vooruitblik op de opdrachten in 2026. Ons ondernemingsplan biedt inzicht in de manier waarop ons agentschap uitvoering geeft aan het onroerenderfgoedbeleid en hoe we onze organisatie verder ontwikkelen.

We gaan eerst in op de uitvoering van beleidsdoelen. Die worden gestuurd door de bevoegde minister en de Vlaamse regering. De beleidsinitiatieven leggen klemtonen in het bestaande beleid en geven richting aan de ontwikkeling van nieuw beleid. De indeling van dit luik volgt de beleidsnota en de Beleids- en Begrotingstoelichting, met strategische doelstellingen, operationele doelstellingen en initiatieven. Vervolgens komt het aspect organisatieontwikkeling aan bod. In dat deel duiden we hoe we onze organisatie vorm geven en op welke manier we overheidsbrede doelstellingen en opdrachten op dat vlak realiseren. Tot slot bieden we een inzicht in onze reguliere werking. Dat luik gaat over de dagelijkse dienstverlening die we aan onze interne en externe klanten leveren. De indeling gebeurt volgens de hoofdprocessen van onze werking. Achteraan voegen we nog enkele kalenders en plannen toe voor 2026.

1. Doelstellingen 2026

1.1. Beleidsdoelstellingen

De beleidsdoelstellingen vinden hun basis in het [Regeerakkoord 2024-2029](#) en de [beleidsnota Onroerend Erfgoed 2024-2029](#) en de [Beleids- en begrotingstoelichting onroerend erfgoed 2026](#).

We volgen de structuur van die beleidsdocumenten: strategische doelstellingen (SD), operationele doelstellingen (OD) en initiatieven, met daaronder projecten en acties. Bij elk van de acties hernemen we eerst bondig de aanleiding, het beoogde effect en de globale aanpak. We baseren ons daarbij op de beleidsnota onroerend erfgoed 2024-2029 en ons meerjarig ondernemingsplan. Daarna beschrijven we wat we er in 2026 voor zullen ondernemen en bundelen we de belangrijkste tastbare resultaten in een samenvattende tabel met tijdsperspectief per kwartaal. We geven tegelijk een globaal inzicht in de betrokken budgetten voor 2026. Niet elke actie uit de beleidsnota of beleids- en begrotingstoelichting komt aan bod: we beperken ons tot realisaties die we zelf in de hand hebben. Andere resultaten zijn dan voor rekening van partners.

SD 1 – We begeisteren de Vlaming voor erfgoedzorg met goede praktijken en sterke verhalen

OD 1.1 – We bieden relevante kennis en expertise aan erfgoedbeheerders en professionals om een kwaliteitsvolle en begeesterde erfgoedzorg te ontplooiën

Initiatief 1: We maken van vakmanschap het hart van onze sector

Actie 1.1: We maken van vakmanschap het hart van onze sector

Context

Het aantal vaklui in de restauratiesector in Vlaanderen daalt zienderogen. Cruciale vakkennis over restauratie-ambachten gaat verloren, erfgoedondernemers vinden met moeite gekwalificeerd personeel en de kwaliteit en timing van restauraties komt in het gedrang. In samenwerking met erfgoedondernemers en onderwijs willen we bijdragen aan het behoud en de versterking van vakmanschap in de restauratiesector. We streven naar een betere instroom naar opleidingen en arbeidsmarkt, waardering voor bestaande vaklui, bewustzijn bij eigenaars van het belang van vakmanschap voor kwaliteitsvolle restauraties en trots bij erfgoedprofessionals op hun vakmanschap.

De actie richt zich op vier pistes:

- Behoud van vakopleidingen in het 7de leerjaar secundair onderwijs, ook na de modernisering daarvan in schooljaar 2025-2026
- Wegwerken van opleidingshiaten via een proefproject om een bijkomende opleiding in het volwassenenonderwijs te organiseren voor een knelpuntberoep uit de restauratiesector en via inzet op het meester-leerling traject van departement CJM
- Promotie van vakmanschap via informatieverstrekking, evenementen op werven, publieksevenementen en gerichte communicatiecampagnes

Budget: de actie vergt geen specifiek budget in 2026.
Personeel: 0,90 vte

Initiatief 3: We versterken de uitstraling van onze publieksevenementen

Context

We richten ons op vier deelacties:

- Een evenementenstrategie waarin we op basis van een verkenning en evaluatie van bestaande initiatieven bepalen aan welke evenementen we actief deelnemen, waar we mee samenwerken en welke we ondersteunen. De beleidsthema's en onze visie en missie zijn daar sturend in.
- Een mediaformat dat verhalen over erfgoed en erfgoedzorgers naar het brede publiek brengt en enthousiasmerend werkt
- Een verkenning van de mogelijkheden tot vernieuwing of versterking van Open Monumentendag vanaf 2028, om het event nog meer uitstraling en impact te geven, in afstemming met Herita
- Een formule waarbij erfgoedeigenaars hun privéwoning open stellen voor het publiek

Doel

Activiteiten 2026

Daarnaast werken we het concept uit voor de openstelling van erfgoedwoningen. We gaan in dialoog met ervaringsdeskundigen, doen inspiratie op bij binnen- en buitenlandse parallellen, en zoeken een geschikte partner om die programma te coördineren. We hebben daarbij aandacht

voor de complementariteit met andere bestaande evenementen en de meerwaarde voor de eigenaars. Tegen het einde van het jaar moet het concept en de rolverdeling concreet zijn.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
In het kader van de Onroerenderfgoedprijs is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met een productiehuis	X			
Het marktonderzoek naar Open Monumentendag is aanbesteed	X			
Het concept voor de 'open erfgoedwoningen' is gevalideerd	X			
De partner voor de 'open erfgoedwoningen' is geselecteerd			X	
Het marktonderzoek naar Open Monumentendag is opgeleverd			X	

Resources 2026

Budget: 520 keuro voor mediacampagnes, mediaformats, deelname aan evenementen en marktbevraging.

Personeel: 1.55 vte

Actie 3.2: We zetten in op media-formats

Context

De klemtoon in het erfgoedbeleid verschuift van de fysieke erfgoedmaterie naar het verhaal en de mensen achter het erfgoed. Erfgoed heeft de kracht om te inspireren, te begeisteren, en om de trots en samenhang aan te wakkeren. Media zijn een belangrijk kanaal om de verhalen over erfgoed bij een breed publiek te brengen. Daarom willen we inzetten op mediaformats die erfgoed in beeld brengen en het verhaal en de mens achter het erfgoed tonen aan een breed publiek.

Doel

Een opgefrist en divers aanbod aan evenementen en media-formats brengt de verhalen van en over erfgoed, erfgoedzorg en erfgoedzorgers naar boven en begeestert zo een breed publiek.

We werken een mediastrategie uit waarin we bepalen op welke doelgroepen we prioritair inzetten, welke mediaformats we daarvoor willen aanwenden en wat onze rol daarin zal zijn. Tegelijk voeren we een exploratie van mogelijke samenwerkingen en formats met potentieel op korte en middellange termijn. Het resultaat verankeren we in een mediastrategie die houvast biedt bij de ontwikkeling en uitrol van concrete media-formats. We gaan tegelijk na hoe we mediabedrijven kunnen sensibiliseren over het potentieel van erfgoedlocaties setting voor hun producties.

Activiteiten 2026

We gaan ten rade bij ervaringsdeskundigen binnen de Vlaamse Overheid hoe zij hun beleidsveld promoten bij en integreren in mediaformats. Tegelijk inventariseren we welke vragen of voorstellen we in het verleden in die zin zelf al kregen. We bepalen welke invalshoeken of thema's we voor het voetlicht willen zetten, rekening houdend met beleidsprioriteiten, doelgroepen en onze eigen visie en missie. Op basis van deze input formuleren we een mediastrategie als uitgangspunt voor de toekomst. Tegelijk werken we een sensibiliseringspitch uit voor erfgoed als setting in de media en maken we een contactenlijst op.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
De mediastrategie is opgeleverd		X		

Budget: de actie vergt geen specifiek budget in 2026.
Personeel: 0,42 vte

Initiatief 4: We delen de resultaten van ons beleid

Actie 4.1: We verruimen de projectsubsidies voor onderzoek en publiekswerking

Context

De projectsubsidies voor archeologisch syntheseonderzoek, educatie en publiekswerking zijn een succes omdat ze kennis omzetten in inspiratie. We willen dergelijke instrumenten nog ruimer inzetten door ze naar andere vormen van erfgoedzorg door te vertalen, vanaf de inventarisatie tot het opleveren van werven.

In eerste instantie krijgen de projectsubsidies binnen hun bestaand kader een meer thematisch gestuurde invulling met aandacht voor maatschappelijke en beleidsmatige prioriteiten. Tegelijk werken we aan een bijsturing van het regelgevende kader om te komen tot meer flexibiliteit bij de scope, timing en procedure van projectsubsidies. Vanaf medio 2026 moet dit een nieuwe aanpak en invulling mogelijk maken, aansluitend bij beleidsprioriteiten en maatschappelijke thema's. Om de resultaten van de projectsubsidies nog meer in de schijnwerpers te plaatsen én kandidaten inspiratie te bieden, organiseren we weerkerende evenementen zoals studiedagen voor erfgoedprofessionals en kennispartners en meer laagdrempelige en publieksgerichte inspiratiedagen.

Doel

De output van het onroerenderfgoedbeleid (onderzoek, behoud en beheer) wordt gecapteerd en gedeeld, brengt de verhalen van erfgoed, erfgoedzorg en erfgoedzorgers naar boven, met oog voor verschillende doelgroepen, en begeestert zo een breed publiek.

Activiteiten 2026

We zorgen voor de verdere begeleiding van het regelgevingstraject dat in 2025 startte, zodat we aan het einde van het eerste kwartaal een regeringsdossier kunnen voorleggen aan de minister. Aansluitend zorgen we dat alle formulieren, toelichtingen en draaiboeken de nodige update krijgen en dat we onze externe communicatie afstemmen op de vernieuwde procedures. We zorgen dat we tegen het midden van het jaar klaar zijn voor toekomstige subsidie-oproepen. Om de verruimde doelgroep houvast en perspectief te geven, leggen we een voorstel van meerjarige kalender voor aan de minister waarin de thema's, tijdslijn en doelgroepen van de komende subsidierondes opgenomen zijn.

We lanceren begin 2026 de laatste oproepen volgens de bestaande procedure. De oproep syntheseonderzoek blijft ook deze ronde archeologisch getint, maar krijgt een meer gericht thema: 'vakmanschap'. De oproep educatie en publiekswerking zal wel al breder opengesteld worden naar alle erfgoedvormen, met hetzelfde thema als onderlegger. We begeleiden het jureringsproces, adviseren de minister over te toekenning en zorgen voor de praktische uitvoering. De toekenning en bekendmaking gebeurt in het derde kwartaal.

Om richtbaarheid te geven aan de resultaten van voorgaande oproepen en om inspiratie te bieden voor komende rondes organiseren we in het eerste kwartaal een studiedag over afgerond syntheseonderzoek en in het laatste kwartaal een inspiratiedag rond publiekswerking.

de focus op een toekomstbestendige omgang met religieus erfgoed, waardoor we opgedane inzichten naadloos kunnen inzetten in onze andere acties binnen dat beleidsthema.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Een selectie van congressen voor de periode 2029-2034 is gevalideerd - conform de congresstrategie- met het oog op kandidaatstelling voor de organisatie ervan		X		
Het congres 'Future for Religious Heritage' heeft plaatsgevonden			X	
Een intern draaiboek voor de organisatie van congressen is opgesteld en beschikbaar gesteld				X

Resources 2026

Budget: 40 keuro voor (mede-)organisatie van congressen.

Personeel: 0.80 vte

Actie 4.3: We initiëren een communicatie-aanbod met focus op jongeren

Context

Naast een professioneel en wetenschappelijk communicatieaanbod moeten we ook aandacht schenken aan een aanbod in de richting van het ruime publiek, dat de trots van de Vlaming op zijn erfgoed nog meer brandstof kan geven. Onder de vlag 'Fier op dat van hier' bekijken we hoe we een toegankelijke vertaalslag kunnen maken van ruwe informatie naar aantrekkelijke verhalen die we kunnen delen, met jongeren als prioritaire doelgroep.

Jongerengerichte communicatie over erfgoed(zorg) is een nieuw gegeven voor het agentschap. Daarom pakken we dit planmatig aan en ontwikkelen we een communicatiestrategie op maat van jongeren. We doen daarvoor beroep op een gespecialiseerd extern bureau en stemmen af met partners die al meer ervaring hebben. We leggen daarbij ook de link tussen jongeren en vakmanschap. We delen de resultaten van het onderzoek met de sector in een studiedag.

In afwachting van een integrale strategie, gaan we na bij welke van onze andere beleidsgerichte acties we extra aandacht kunnen besteden aan kinderen en jongeren.

Doel

De output van het onroerenderfgoedbeleid (onderzoek, behoud en beheer) wordt gecapteerd en gedeeld, brengt de verhalen van erfgoed, erfgoedzorg en erfgoedzorgers naar boven, met oog voor verschillende doelgroepen, en begeestert zo een breed publiek.

Activiteiten 2026

Om een stevig fundament voor de toekomst te hebben, besteden we in 2026 een onderzoek uit naar jongerencommunicatie in de erfgoedsector. We zetten het bestek in de markt aan het begin van het jaar zodat we tegen het einde van het jaar de resultaten beschikbaar hebben.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Een onderzoek naar jongerencommunicatie in de erfgoedsector is aanbesteed	X			
Het uitbesteede onderzoek naar jongerencommunicatie in de erfgoedsector is opgeleverd				X

Resources 2026

80 keuro voor uitbesteed onderzoek.

Personeel: 0,44 vte

Actie 7.1: We activeren een 'Fier op dat van hier'-deal rond het thema 'Transversaal, holistisch en coöperatief beheer van landgoederen'

Het onroerendergoedrichtplan rond het thema ‘Transversaal, holistisch en coöperatief beheer van landgoederen’ resulteerde in een actieplan dat we uitvoeren, evalueren en oriënteren in de richting van concrete werven. We realiseren een doorgroei naar een Fier op dat van Hier-deal met een focus op terreinresultaten en het inschakelen van ‘Vlaamse sites’ als labo. De focus ligt op het voorbereiden van een beleidsveldoverschrijdende pilootwerking in private en publieke landgoederen en het begrip ‘historisch landgoed’ inbrengen in de Landschapsatlas / inventaris onroerend erfgoed.

In een tweede piste analyseren we het beschermde bestand aan landgoederen, waarbij de meest representatieve en best bewaarde landgoedstructuren in Vlaanderen in kaart worden gebracht. Er wordt nagegaan voor welke landgoederen een bijkomende of aanvullende bescherming opportuun is om de ruimtelijke schaal van het landgoed afdoende te behouden. In functie van een optimaal beheer van deze sites en de concrete noden op het terrein worden beschermingsprioriteiten geformuleerd. Uit deze analyse volgen ontwerpen van beschermingsbesluiten. Tegelijk verifiëren we of alle gescreende landgoederen nog steeds voldoen aan de criteria om een bescherming te verantwoorden.

Doel

Activiteiten 2026

In eigen huis werken we aan de verrijking van de informatie over landgoederen in de inventaris onroerend erfgoed en de landschapsatlas. Op basis van de definitie van een historisch landgoed gaan we na welke bestaande erfgoedobjecten en -gehelen in onze inventarissen hieronder vallen en verhogen we de herkenbaarheid en vindbaarheid ervan. Tegelijk werken we verder aan de analyse van het beschermde bestand aan landgoederen en leveren we tegen het jaareinde een onderzoeksrapport op met de resultaten daarvan.

pagina 20 van 129

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
'Het begrip 'historisch landgoed' is ingebracht in de landschapsatlas / de inventaris onroerend erfgoed	X			
Inspiratiesessies en begeleidingstraject zijn inhoudelijk voorbereid en klaar voor uitvoering		X		
Een plan van aanpak over de uitbouw van een pilootwerking op publieke landgoederen is opgeleverd			X	
Het onderzoeksrapport over de analyse van het beschermde bestand is opgeleverd				X

Budget: de actie vergt geen specifiek budget in 2026.
Personeel: 3.14 yte

Actie 8.1: We activeren een ‘Fier op dat van hier’-deal rond het thema ‘Toekomstgerichte zorg voor religieus erfgoed’

Op basis van een analyse van de geactualiseerde kerkenbeleidsplannen gaan we na hoe het gebruik van de kerken in Vlaanderen zal evolueren en wat de verwachte impact daarvan is op omgeving en gemeenschap. We leggen daarbij ook de link met de kerken op de wachtlijst

Als basis voor haalbare keuzes bij de opmaak van een onroerenderfgoedrichtplan voeren we een analyse en evaluatie uit. Daarbij nemen we de bestaande instrumenten onder de loep, identificeren we de lacunes en zoeken we mogelijke synergieën. We identificeren welke partners nodig zijn en evalueren lopende en afgeronde initiatieven rond het thema in Vlaanderen en internationaal, financiële ondersteuningsmogelijkheden, uitdagingen en belanghebbenden. We laten de visievorming uitmonden in een onroerenderfgoedrichtplan.

De Fier op dat van Hier-deal 'toekomstgerichte zorg voor religieus erfgoed' mobiliseert partners om gezamenlijk een afgesproken menu aan ontwikkelingen op het terrein te realiseren en erfgoed als hefboom in te zetten voor bredere maatschappelijke ontwikkelingen.

Op basis van een analyse van de geactualiseerde kerkenbeleidsplannen, aangereikt door het Toekomstplatform Parochiekerken, en aangevuld met eigen inzichten formuleren we aanbevelingen voor het toekomstig beleid over parochiekerken met erfgoedwaarde in Vlaanderen. Die leggen we in het najaar voor aan de minister. Tegelijk werken we verder aan de analyse van het beschermde bestand aan religieus erfgoed in neostijlen. Daarvoor bezoeken we 165 kerken met een beschermd 19de-eeuws interieur (1801-1918) waarbij we zorgen voor een uitgebreide fotografische documentatie. We actualiseren de informatie in onze inventarissen, nemen de foto's op in onze beeldbank, evalueren de erfgoedwaarde, en zorgen voor betekenisvolle clusters die toelaten verhaallijnen te herkennen, afwegingen te maken en prioriteiten te bepalen. Aan het jaareinde publiceren we een rapport met de resultaten van het onderzoek.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
De aanbevelingen op basis van de analyse van de kerkenbeleidsplannen zijn opgeleverd			X	
Het onderzoeksrapport over de analyse van het beschermd bestand aan religieus erfgoed (neostijlen) is gepubliceerd				X

Personeel: 3.7 vte

Context:

Doordat kerken minder of helemaal niet meer gebruikt worden voor de eredienst, het aantal vrijwilligers uit diezelfde hoek almaar afneemt en een nieuwe functie vaak uitblijft, zijn kerken vaak letterlijk op slot. Daardoor kunnen bewoners en bezoekers niet meer genieten van de prachtige interieurs en de vele erfgoedschatten die daar deel van uitmaken. Nochtans verdienen monumentale kerken om publiek toegankelijk te zijn. Dat brengt niet alleen uitdagingen met zich mee op het vlak van beveiliging en toegang tot het erfgoed zelf, maar ook voor duiding en begeleiding van bezoekers om hen het verhaal van de kerk en de (kunst)historische waarde te duiden. Met deze actie willen we bereiken dat meer kerken opengesteld worden, met bijzondere aandacht voor innovatieve oplossingen voor beveiliging, toegang en scenografie.

We stimuleren en ondersteunen openstellingsprojecten met het oog op terreinrealisaties vanaf 2027.

De Fier op dat van Hier-deal 'toekomstgerichte zorg voor religieus erfgoed' mobiliseert partners om ontwikkelingen op het terrein te realiseren en erfgoed als hefboom in te zetten voor bredere maatschappelijke ontwikkelingen.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Het subsidiedossier voor Parcum voor de uitvoering van de actie 'we ondersteunen de openstelling van kerken' is voorbereid voor agendering op de Vlaamse Regering	X			
Er is een projectdefinitie voor de openstelling van kerken		X		
Er is een selectie van vijf voorbeeldprojecten gemaakt		X		
De openstellingsconcepten voor vijf voorbeeldprojecten zijn uitgewerkt			X	
De financiering van de voorbeeldprojecten is uitgewerkt				X

Budget: 1 miljoen euro voor ondersteuning van Parcum, communicatiecampagnes, begeleidingstraject en projectsubsidies.
Personeel: 1 yte

Initiatief 9: We bundelen de krachten met de bevoegdheid cultureel erfgoed om als erfgoedsector een stevig statement te kunnen maken

Context

Op basis van een gezamenlijke verkenning door de beide administraties, bepalen we welke beleidsthema's kans bieden tot een verstrekte samenwerking.

De 'natuurlijke' complementariteit tussen erfgoedvormen wordt uitgespeeld, zowel op het vlak van beleid, beheer, onderzoek en promotie, en draagt zo bij aan het draagvlak voor erfgoed en erfgoedzorg.

In dialoog met onze collega's van het beleidsveld cultuur gaan we na waar we wederzijds
 opportuniteiten zien voor een versterkte samenwerking, rekening houdend met onze
 respectievelijke beleidsprioriteiten. We brengen die samen in een verkennende nota die we

voorleggen aan de betrokken ministers. Op basis van hun beslissing stellen we de beleidsthema's voor verdere afstemming en integratie scherp.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Een verkennende nota over de convergenties en afstemmingsopportunities tussen de bevoegdheden cultureel en onroerend erfgoed is opgeleverd	X			
De beleidsthema's voor verdere afstemming en integratie zijn bepaald	X			

Resources 2026

Budget: de actie vergt geen specifiek budget in 2026.

Personeel: 0,1 vte

Initiatief 10: We zetten samen met de Vlaamse departementen Omgeving, ANB, VLM en Toerisme in op de Vlaamse Parken

Actie 10.1: We zetten samen met de Vlaamse departementen Omgeving, ANB, VLM en Toerisme in op de Vlaamse Parken

Context

De Vlaamse Parken vormen een ideale experimenteerruimte om in samenwerking met andere beleidsthema's en belanghebbenden landschapszorg in te bedden in een bredere aanpak.

Om te zorgen dat cultuurhistorische kennis kan worden meegenomen in de gebiedsprocessen van de Vlaamse Parken en om de betrokken actoren daarbij te ondersteunen, zorgen we voor accurate en actuele erfgoedinformatie. Daartoe actualiseren we stelselmatig de landschapsatlas in het werkingsgebied van de Vlaamse Parken. Via het programmateam Landschapsparken zorgen we in een lerend netwerk voor verspreiding van kennis naar de betrokken partners over de bijdrage van erfgoed aan maatschappelijke uitdagingen.

We nemen deel aan het Vlaamse Parkenbureau, dat de coördinatie van het Vlaamse Parkenbeleid en de generieke communicatie verzorgt, waarbij we zorgen voor de integratie van erfgoedgerichte acties in het jaarlijkse actieprogramma.

We gaan na hoe we de Vlaamse Parken kunnen aanwenden als experimenteerruimte voor algemene landschapszorg, op welke actuele uitdagingen onroerend erfgoed mee oplossingen kan bieden, hoe we bestaande instrumenten en methodieken kunnen uittesten en welke verhaallijnen in de Parken aansluiten bij onze beleidsthema's om ze er mee in te bedden. Het resultaat van deze denkoefening bundelen we in een visienota op de rol van ons agentschap in Vlaamse Parken.

Doel

We hebben onze beleidspartners ervan overtuigd om - in onderlinge samenspraak - in de Vlaamse Parken initiatieven te ontplooiën die bijdragen aan het realiseren van een 'transversaal landschapsbeleid' en zetten op die manier erfoegd als hefboom in voor bredere maatschappelijke ambities.

Activiteiten 2026

In het kader van het programma van het Vlaams Parkenbureau zetten we in op de methodologische ondersteuning van de Vlaamse Parken bij hun fotomonitoring van de impact van het Vlaamse parkenbeleid. Die monitoring beoogt op een gestandaardiseerde manier op lange termijn de veranderingen in het landschap van de Vlaamse Parken te documenteren en de

foto's beschikbaar te stellen voor onder andere wetenschappelijk onderzoek. Naast methodologische ondersteuning organiseren we een studiedag over fotomonitoring.

Om de Vlaamse Parken te ondersteunen bij hun uitdagingen vinden jaarlijks twee begeleidingsdagen plaats. We nemen daaraan deel en zorgen dat erfgoedaspecten voldoende aan bod komen.

Doorlopend werken we stelselmatig verder aan de actualisatie van de Landschapsatlas binnen de perimeter van de Vlaamse Parken

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Erfogoedacties zijn opgenomen in het jaarprogramma van het Vlaams Parkenbureau	X			
Kennisdeling over erfgoed en maatschappelijke uitdagingen in het kader van Vlaamse Parken heeft plaatsgevonden				X

Resources 2026

Budget: 35 keuro voor communicatie en bijdrage aan het jaarprogramma van het Parkenbureau.
Personeel: 2,16 vte

Initiatief 11: We zetten samen met het agentschap Wonen in Vlaanderen en VEKA in op duurzaam wonen

Actie 11.1: We zetten samen met het agentschap Wonen in Vlaanderen en VEKA in op duurzaam wonen

Context

Veel onroerend erfgoed heeft een woonbestemming. We werken samen met VEKA en Wonen in Vlaanderen om energie-ambities en erfgoedzorg te verzoenen. We willen eigenaars van beschermd erfgoed die hun eigendom omwille van de erfgoedwaarden niet kunnen laten voldoen aan de minimale energienormen juridische zekerheid bieden. Daarvoor streven we naar gemotiveerd afwijkingen van de minimale energienorm, EPB- en EPC-eisen.

Eenzijds werken we aan een individuele afwijkmogelijkheid van minimale energienormen in de Vlaamse Codex Wonen, anderzijds naar een vereenvoudiging en stroomlijning van de bestaande afwijkmogelijkheden, uitzonderings- en vrijstellingsmogelijkheden voor onroerend erfgoed in de Energiereguleerder. Voor beide pistes starten we vanuit een analyse van de huidige en gewenste situatie. We maken voorstellen op voor de betrokken ministers en ondersteunen onze collega-entiteiten bij het daaropvolgende regelgevingstraject. Tegelijk zorgen we voor de nodige tools die de vrijstellingen en afwijkingen kunnen ondersteunen zoals het erfgoed energieadvies. We communiceren de afwijkmogelijkheden, uitzonderings- en vrijstellingsmogelijkheden naar de verschillende betrokken doelgroepen.

Doel

Wonen is de meest courante erfgoed(her)bestemming en als dusdanig de beste ambassadeur van 'maatschappelijk verankerde' erfgoedzorg. We faciliteren - in samenspraak met de bevoegde partners - 'wonen in erfgoed'.

Activiteiten 2026

We leggen aan het begin van het jaar, in samenwerking met onze collega's van Wonen in Vlaanderen, een voorstel voor aan de betrokken ministers voor individuele en geobjectiveerde

Parallel leveren we, in samenwerking met de collega's van het Vlaams Klimaat- en Energieagentschap, een analyse op waarin we nagaan welke mogelijkheden er vandaag bestaan voor afwijking, uitzondering en vrijstelling op de Energieregelgeving. Op basis daarvan werken we een voorstel uit voor stroomlijning en vereenvoudiging dat we voorleggen aan de bevoegde ministers.

Resources 2026

Personeel: 0.33 vte

Context

Doel

Activiteiten 2026

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
De haalbaarheidsanalyse van coöperatieve woonvormen in erfgoed is opgeleverd		X		

Budget: de actie vergt geen specifiek budget in 2026.

De erfgoedsector en de erfgoedbeheerders zijn voorbereid op grootschalige rampen en calamiteiten.

2026 staat in het teken van sensibilisering en informatieverzameling en -verspreiding. We brengen in kaart welke initiatieven er lopen voor risicobeheer van onroerend erfgoed in binnen- en buitenland en gaan na waar het voor ons een meerwaarde vormt om mee op de kar te springen. Tegelijk bereiden we samen met onze partners uit andere beleidsvelden een sensibiliseringscampagne voor om erfgoedbewustzijn in het kader van preventie en crisisbeheer te vergroten, met respect voor ieders expertise en bevoegdheid.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
De opportuniteiten om aan te sluiten als partner bij (inter)nationale initiatieven rond risicobeheer van erfgoed zijn verkend	X			
De sensibiliseringscampagne over risicobeheer van erfgoed is gelanceerd				X

Budget: 104 keuro voor organisatie van studiedagen en sensibiliseringscampagne.
Personeel: 0.4 vte

OD 2.3 – We zetten in op samenwerking met partners om van erfgoedzorg een gedeelde verantwoordelijkheid te maken

Initiatief 14: We bereiden kandidaat-onroerendergoedgemeenten en intergemeentelijke onroerendergoeddiensten voor op een erkenning of bijsturing daarvan

Actie 14.1: We bereiden kandidaat-onroerendergoedgemeenten en intergemeentelijke onroerendergoeddiensten voor op een erkenning of bijsturing daarvan

Lokale besturen staan dicht bij de burger en bij het terrein, en zijn zelf ook erfgoedbeheerders. Zij zijn dan ook sleutelpartners in een beleid dat mensen centraal stelt.

Het ondersteunen van onroerenderfgoedgemeenten (OEG) en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (IOED) kende in de vorige legislatuur een grote hervorming. De nieuwe werkwijze werd ingebed in onze reguliere werking. We scherpen dit ondersteuningsaanbod verder aan en sturen het bij op basis van de ervaringen, in samenspraak met onze lokale partners. We bereiden geïnteresseerde kandidaat-OEG en IOED voor op de volgende erkenningsrondes. Door het opzetten van een lerend netwerk willen we de samenwerking optimaliseren en doordenken over de gewenste evoluties.

Voor de ondersteuning van de erkennings- en subsidiëeringsrondes maken we gebruik van website, FAQ's, informatiemarkten, inspiratiedagen, enz. om informatie en duiding te verspreiden. We actualiseren onze formulieren en sjablonen om aanvragen en rapporteringen efficiënter en effectiever te maken. We gaan na wat de vereisten zijn voor een digitale tool die de cyclus van aanvraag, rapportering, toezicht en feedback kan ondersteunen.

Voor het uitbouwen van een lerend netwerk vertrekken we vanuit het doorlopende aanbod aan opleidingen, kennisdelingsmomenten, feedbackmomenten en coaching dat we al organiseren. Daarnaast verkennen we, rekening houdend met best practices uit andere sectoren,

We bepalen een methodiek en kalender voor het evalueren van de subsidie-instrumenten (projectsubsidies, premies, subsidies aan actoren, premies). We stemmen deze af op de vereisten aan beleidsevaluaties volgens de VCO. Vanuit een breder perspectief maken we ook een landschapstekening van alle erfgoedactoren, de huidige ondersteuning die zij ontvangen en de bijdrage die zij op lange termijn kunnen leveren aan de uitvoering van het onroerenderfgoedbeleid. Op basis van deze evaluaties formuleren we aanbevelingen voor het behouden, afschaffen, bijsturen of opstarten van partnerschappen en subsidielijnen. We streven ernaar om de taakstelling tussen erfgoedpartners op mekaar en op onze eigen rol af te stemmen zodat er een maximale complementariteit ontstaat. We stemmen de timing van deze conclusies af op de lancering van het traject voor de bijsturing van de regelgeving (zie actie 18.1, optimalisering van het instrumentarium).

We beschikken over de partners die we nodig hebben om samen onze beleidsambities waar te maken. We werken samen met deze partners en ondersteunen hen binnen een duidelijk kader. De doelmatigheid van het partnerschap primeert. We nemen afstand van partnerschappen of aspecten daarvan die niet langer relevant blijken.

We voeren de evaluaties uit die voorzien zijn in de eerder goedgekeurde kalender. Komen aan bod: de subsidies aan actoren op basis van het uitgavendecreet, de subsidies aan erkende onroerenderfgoedgemeenten en onroerenderfgoeddepots, de standaardpremie, de premie via oproep en de onderzoekspremie, de premies voor varend erfgoed en de archeologiepremies. We voeren de evaluaties uit op basis van kwantitatieve en kwalitatieve informatie en formuleren aanbevelingen voor de minister..

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
De beleidsevaluaties van subsidiekaders uit de goedgekeurde kalender 2026 zijn opgeleverd	X			

Budget: 75 keuro voor ondersteuning bij de uitvoering van evaluaties.
Personeel: 0,52 vte

Het onroerenderfgoedbeleid bestaat sinds deze legislatuur meer aandacht aan het verhaal en de mensen achter het materiële erfgoed. Deze beweging maakt dat we niet alleen moeten nagaan of bestaande partnerschappen nog aansluiten bij de actuele beleidsdoelen (zie actie 15.1 'we evalueren onze partnerschappen en subsidiekaders') maar ook of er organisaties zijn die een belangrijke bijdrage leveren aan de vernieuwde beleidsdoelen, maar die vooralsnog buiten beeld bleven in onze partnerschappen. We gaan na met welke van deze organisaties we een samenwerking opzetten, en welke steun voor die samenwerking nodig is. Waar relevant begeleiden we de opmaak van samenwerkings- of subsidieovereenkomsten tussen deze actoren en de minister of Vlaamse regering. We versterken hun werking en schakelen hen in bij de realisatie van de beleidsambities.

2026

We beschikken over de partners die we nodig hebben om samen onze beleidsambities waar te maken. We werken samen met deze partners en ondersteunen hen binnen een duidelijk kader. De doelmatigheid van het partnerschap primeert.

We maken een landschapstekening van de actoren in het brede onroerendergoedveld waarin we nagaan wie welke bijdrage levert aan het onroerendergoedbeleid en hoe dit zich verhoudt ten aanzien van partnerschappen en eventuele steun in de toekomst.

Kempens Landschap en Erfgoedstichting Vlaams-Brabant (ERF) ontvangen in 2026 alvast financiële steun voor hun werking als regionale erfgoedorganisaties. We zorgen voor de toekenning van de subsidies en volgen deze op. Daarnaast begeleiden we de voorbereiding van een samenwerkingsovereenkomst tussen deze organisaties en de Vlaamse regering voor de komende jaren.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Een landschapstekening van relevante erfgoedactoren die potentieel hebben voor een partnerschap is opgeleverd		X		
Meerjarige samenwerkingsovereenkomsten tussen Vlaanderen en regionale erfgoedorganisaties zijn voorgelegd aan de Vlaamse regering				X

Budget: 750 keuro voor steun aan nieuwe partnerorganisaties
Personeel: 0.15 vte

OD 2.4 – We spelen Vlaamse Erfgoednetwerken uit als referentiepartner om Vlaams erfgoed te promoten en te ontsluiten

Initiatief 16-17: We sluiten doordachte samenwerkingsovereenkomsten af met Vlaamse Erfgoednetwerken en lanceren een oproep voor kandidaat erfgoednetwerken

Actie 16.1: We sluiten doordachte samenwerkingsovereenkomsten af met Vlaamse Erfgoednetwerken

Herita is als Vlaams Erfgoednetwerk dé partnervereniging die oplossingen zoekt voor erfgoedlocaties, maar ze ook op een voorbeeldige en aantrekkelijke wijze ontsluit. Het Herita-portfolio omvat een meerderheid aan locaties die haar door de Vlaamse Overheid zijn toevertrouwd, waaronder iconische gebouwen en symbooldossiers. We ondersteunen Herita om deze sites tegen het einde van de regeerperiode in topconditie te hebben en hun ontsluiting voorbeeldig te maken.

De Vlaamse regering sluit in 2025 een meerjarige samenwerkingsovereenkomst met Herita voor de periode 2026-2030. We bereiden deze inhoudelijk, vormelijk en procedureel voor, rekening houdend met de beleidsprioriteiten en de meerjarige investeringsagenda. We versterken onze relatie met Herita en streven naar een meer co-creatieve benadering bij de ontwikkeling en het beheer van de erfgoedportefeuille van de organisatie. We stemmen met Herita af welke rol het kan opnemen in de beleidsprojecten van de minister, wat Herita hiervoor nodig heeft en hoe de samenwerking vorm krijgt.

SD3 – We leggen de focus op mensen

OD 3.1 – We optimaliseren ons instrumentarium om voortaan de erfgoedbeheerder centraal te stellen

Initiatief 18/19: We optimaliseren de regelgeving, het administratieve instrumentarium, de procedures en praktijken en geven zo ruimte aan initiatief. We brengen lijn in het financiële aanbod en reduceren het kluwen aan instrumenten en financieringsstatuten (inclusief premiepercentages)

Actie 18.1: We optimaliseren het instrumentarium, de procedures en de praktijken en vereenvoudigen het premiestelsel

Context

Het erfgoedbeleid evolueerde naar een grote mate van juridisering, bureaucratisering, instrumentalisering en een neiging tot micromanagement die niet altijd in verhouding staan tot de beschikbare mensen, middelen en tijd, en die erfgoedbeheerders niet altijd motiveren. We ambiëren een omgekeerde beweging en werken drempels weg.

We screenen alle regelgeving, instrumenten, procedures en praktijken en sturen ze bij met het oog op het ontzorgen van erfgoedbeheerders. Tegelijk pakken we de wildgroei aan uitzonderingen en regimes in het premiestelsel aan. Deze oefening staat in het teken van een verminderde regeldruk, meer ruimte voor maatwerk, eenvoudigere transparante procedures en een vereenvoudiging van het premiestelsel, met aandacht voor de financiële haalbaarheid.

We inventariseren eerst regelgeving, processen, procedures en praktijken om te bepalen waar de grootste winst geboekt kan worden. Vervolgens bundelen we alle interne en externe feedback waar we over beschikken en stellen we overzichten op van knelpunten en verbeterpunten. We toetsen de resultaten van de analyse aan de budgettaire haalbaarheid en de praktijk. We bundelen de resultaten in aanbevelingen naar organisatie en beleid. Na validatie starten we met de uitvoering van de wijzigingen die mogelijk zijn zonder regelgeving aan te passen.

Tegelijk starten we een regelgevingstraject. We zorgen voor goed uitgewerkte regelgevingsvoorstellen en ondersteunen het goedkeuringsproces. Na de regelgevingswijziging starten we met de doorvertaling in processen, IT-systemen, sjablonen, enz. We zorgen bij het hele traject voor een gedegen communicatie naar de belanghebbenden.

Doel

Onze regelgeving, administratief instrumentarium, procedures en praktijken stellen mensen en samenwerking centraal, zijn doelmatig (geen doel op zich), vereenvoudigd, volwaardig operationeel en toekomstbestendig. We zijn een baken waar we moeten, coach en co-creatieve partner waar we kunnen.

Activiteiten 2026

We ronden de voorbereidende analyses af waarin divers samengestelde werkgroepen een analyse maken van regelgeving en uitvoeringspraktijk. We bundelen het werk en formuleren aanbevelingen over mogelijke bijstellingen van regelgeving, instrumentarium en praktijk. Daarbij houden we rekening met het actieplan dat de regering formuleerde naar aanleiding van de gemengde commissie vergunningen uit het beleidsveld Omgeving. We bezorgen onze aanbevelingen aan de minister en gaan in dialoog over bijstellingen. Op basis van het resultaat daarvan bereiden we een wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet voor waarmee we

drempels wegnemen en procedures vereenvoudigen. Tegen het jaareinde leggen we een eerste regelgevingsontwerp voor aan de minister, samen met aanbevelingen over onze adviespraktijk.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Beleids- en organisatieaanbevelingen voor de bijsturing van regelgeving, instrumentarium en administratieve procedures en praktijken zijn voorgelegd aan de minister	X			
Een ontwerp van wijzigingsdecreet is voorgelegd aan de minister				X
Aanbevelingen op basis van een analyse van de adviespraktijk zijn geformuleerd				X

Resources 2026

Budget: de actie vergt geen specifiek budget in 2026.

Personeel: 1.53 vte

Actie 18.2: We optimaliseren de erfgoedlening

Context

Een evaluatie uit de voorgaande legislatuur beveelt aan om de erfgoedlening bij te sturen.

We actualiseren deze beleidsaanbevelingen met het oog op een optimalisering van de lening, die complementair aansluit met de andere financieringsinstrumenten.

Op basis van de gekozen optie zorgen we samen met de betrokken partners -PMV en departement Financiën en Begroting- voor de nodige bijsturing van de regelgeving, samenwerkingsovereenkomsten, financiële rapportering en werkmethoden. We conformeren ons aan Europese regelgeving en zorgen voor een structurele reglementaire basis. We streven ernaar om nog deze legislatuur de vernieuwde erfgoedlening in de markt te zetten, geflankeerd met de nodige communicatie.

Doel

Onze regelgeving, administratief instrumentarium, procedures en praktijken stellen mensen en samenwerking centraal, zijn doelmatig (geen doel op zich), vereenvoudigd, volwaardig operationeel en toekomstbestendig. We zijn een baken waar we moeten, coach en co-creatieve partner waar we kunnen.

Activiteiten 2026

Samen met de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV), die het instrument van de erfgoedleningen operationaliseert, verkennen we mogelijkheden om het instrument bij te sturen zodat het beter aansluit bij de beleidsdoelstellingen. We doen inspiratie op bij buitenlandse parallellen en verkennen hoe de lening zich idealiter verhoudt ten aanzien van de andere financieringsinstrumenten. We leggen een inhoudelijk voorstel voor aan de minister, dat we vervolgens omzetten in een ontwerp van reglementaire basis voor de vernieuwde erfgoedlening. Tegelijk onderzoeken we welke modaliteiten we moeten vervullen om het bijgestuurde instrument in praktijk te brengen (aanmelding van steunmaatregelen bij de EU, akkoorden van federale instanties en toezichthouders, samenwerkingsovereenkomsten met de actor die de lening beheert, ...). We streven ernaar om tegen het jaareinde het reglementaire en procedurele kader uitgewerkt te hebben.

In 2026 lopen twee oproepen naast mekaar en werken we in de achtergrond aan een gerichte aanpak van de wachtlijst.

Anderzijds starten we dit jaar het proces voor de oproep voor erfgoedpremies in het thema 'religieus erfgoed'. We bereiden het ministerieel besluit voor waarmee de oproep gelanceerd wordt en stellen een juryreglement op. Na goedkeuring door de minister geven we de nodige richtbaarheid aan de oproep en ondersteunen we kandidaten met informatie.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Het ministerieel besluit voor de lancering van de oproep voor erfgoedpremies in het kader van religieus erfgoed is voorgelegd aan de minister		X		
In het kader van de meerjarenovereenkomsten is het advies van de jury en het agentschap voorgelegd aan de minister			X	
De meerjarenovereenkomsten zijn klaar voor ondertekening door de Vlaamse regering				X

Budget: 30 miljoen euro voor meerjarenpremies, afbouw wachtlijst, juryvergoeding en coachingtrajecten.
Personeel: 138 vte

Actie 21.1: we herbekijken de organisatorische opsplitsing van de handhavingspraktijk en stellen een nieuw meerjarig handhavingsprogramma op

De handhavingsuitvoering in het beleidsveld Onroerend Erfgoed wordt opgenomen door verschillende entiteiten. Vanuit vragen over de effecten van die situatie, evalueren we kritisch de procedures, doorlooptijden en de scheiding van harde en zachte handhaving. Doelstelling is een handhavingsbeleid dat zowel zichtbaar, krachtdadig en efficiënt is. We verkennen daarom ook de piste om zachte en harde handhaving nog meer complementair in te zetten.

2026

In geval van een organisatorische wijziging, met bundeling van alle handhavingsbevoegdheden in het agentschap Onroerend Erfgoed, doorlopen we een transitietraject. We zorgen voor een overdracht van de bevoegdheden via wijziging van de relevante regelgeving en voor een overdracht van medewerkers en budgetten. Parallel werken we aan de aanpassing van sjablonen, processen en (IT-)systemen. We verankeren handhaving in ons organogram, waarbij we rekening houden met zowel harde als zachte handhaving en aandacht hebben voor functiescheiding. De implementatie verloopt parallel aan de implementatie van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving. Bij deze transitie hebben we bijzondere aandacht voor het welzijn van de betrokken medewerkers.

Doel

Activiteiten 2026

We kijken tegelijk vooruit en stellen een nieuw meerjarig handhavingsprogramma op dat rekening houdt met de gewijzigde context wat betreft organisatie en regelgeving.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
De overdracht van personeel, budgetten, processen en archief van het departement Omgeving naar het agentschap is geformaliseerd	X			
Een nieuw meerjarig handavingsprogramma is goedgekeurd				X

Personeel: 0,22 vte

1.2. Beheersdoelstellingen

De beheersdoelstellingen of organisatiedoelen geven aan wat we ondernemen om onze organisatie verder te ontwikkelen. De doelstellingen vertrekken vanuit organisatiethema's zoals personeelsbeleid, organisatiemanagement en risicomanagement. Verschillende van die thema's zijn horizontale doelstellingen voor de hele Vlaamse overheid en worden in sterke mate bepaald door agentschappen als Audit Vlaanderen, Digitaal Vlaanderen, AgO of overheidsbrede beslissingen van de Vlaamse Regering. Net zoals bij de beleidsdoelstellingen werken we met strategische doelstellingen, operationele doelstellingen en initiatieven, gevolgd door acties. Voor elke actie bieden we inzicht in de context, waarna we het doel en onze globale aanpak duiden. Vervolgens bieden we een blik op de activiteiten en output die we in 2026 zullen realiseren, met tijdsperspectief. Het budgettaire kader situeert zich volledig binnen onze recurrente werkingsmiddelen en detailleren we niet.

SD 4 – We zijn een agentschap dat zorgt voor een gemeenschap begeesterd door erfgoed

OD 4.1 – We vertalen onze visie en missie in werking, structuur en cultuur

Initiatief 23: We vertalen onze visie en missie in werking, structuur en cultuur

Actie 23.1: We vertalen onze visie en missie in werking, structuur en cultuur

Context

Ons agentschap lanceerde in 2024 na een participatief traject zijn nieuwe [visie, missie, waarden en ambities](#).

Onze missie is 'Zorgen voor een gemeenschap begeistert door erfgoed'. Daarbij willen we een baken zijn dat zorgt voor een referentiekader, een coach die mensen stimuleert en helpt om met erfgoed aan de slag te gaan en keuzes te maken en een co-creatieve partner die actief meebouwt aan het erfgoed van morgen. We leggen onze focus op mensen, bundelen krachten en geven richting, en begeistere met goede praktijken.

We ons de komende jaren op het vertalen van onze visie, missie, waarden en ambities naar de werking, structuur en cultuur van ons agentschap. De transitie verloopt volgens vier assen: visie en leiderschap, processen, organisatiestructuur, en teams en medewerkers. Overkoepelend gebeurt de governance van het transitieproces, gecombineerd met communicatie. We streven ernaar om begin 2027 de ons plan klaar te hebben, al loopt de verdere uitrol nog door in de daaropvolgende jaren. We stemmen het transitieproces wat betreft instrumenten en processen ook af op het beleidsinitiatief 18 (We optimaliseren de regelgeving, het administratieve instrumentarium, de procedures en praktijken en geven zo ruimte aan initiatief).

Visie en leiderschap:

We vertalen de visie naar een algemeen organisatiebeeld en naar bevattelijke verhalen zodat alle medewerkers aansluiting en herkenning kunnen vinden. We vertalen de visie ook door naar leiderschap en eigenaarschap, en actualiseren onze bestaande visie daarover.

Prozessen:

We inventariseren onze bestaande processen en zetten die af tegen ons Toekomstkompas. Op basis van die analyse bepalen we welke de kernprocessen voor ons agentschap zijn. Daarbij houden we ook rekening met wat onze partners doen of kunnen betekenen. Daar waar we

Personeel: 0,15 vte

Op basis van de informatie die het Crisiscentrum van de Vlaamse Overheid (CCVO) beschikbaar stelt, maken we een eerste versie op van een intern draaiboek voor crisisbeheer en -communicatie. Daarin bieden we op hoofdlijnen houvast over rollen, verantwoordelijkheden en

stappenplan bij crisissen waarmee we als agentschap geconfronteerd worden. Het draaiboek vormt een aanvulling op de rol van het CCVO en focust op onze eigen interne werking.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
De operationele risicoanalyse van het hoofdproces “Financiële stimuli toekennen” is uitgevoerd			X	
De strategische risicoanalyse van de beleidsnota en het meerjarig ondernemingsplan is uitgevoerd			X	
Een eerste draaiboek voor crisisbeheer en -communicatie is opgesteld			X	

Resources 2026

Budget: de actie vergt geen specifiek budget in 2026.

Personeel: 0.2 vte

SD 6 – We zijn een mensgerichte organisatie

OD 6.1 – We voeren een integraal personeelsbeleid

Initiatief 25: preventie en welzijn

Actie 25.1: We voeren een preventie- en welzijnsbeleid

Context

Als werkgever hechten we belang aan de veiligheid, de gezondheid en het welzijn van onze medewerkers bij de uitvoering van hun job. We hebben daarbij niet alleen oog voor het fysieke aspect, maar evenzeer voor het psychosociale luik. Onze organisatie neemt actief stappen om de fysieke en mentale integriteit van onze medewerkers te beschermen. Het welzijnsbeleid heeft overeenkomstig de Welzijnswet minstens aandacht voor arbeidsveiligheid, gezondheid, psychosociale aspecten, ergonomie, arbeidshygiëne, verfraaiing van de arbeidsplaatsen en intern leefmilieu.

We voeren ons globaal preventieplan 2021-2025 verder uit en stellen een nieuw plan op voor de periode 2026-2030. Daarin nemen we preventiemaatregelen op die we baseren op een risicoanalyse. We vertalen de doelstellingen en maatregelen elk jaar door naar een jaaractieplan. We leggen in onze jaaractieplannen telkens een specifieke focus die aansluit op de actuele context. Bij het uittekenen van onze plannen betrekken we onze interne werkgroep 'welzijn' en de preventieadviseur. In 2025 voeren we bovendien een nieuwe risicoanalyse psychosociaal welzijn uit (RAPSI). Daarin wordt gepeild naar de psychosociale risico's op het werk en wordt de relatie gelegd met de oorzaken: arbeidsinhoud, arbeidsomstandigheden, arbeidsvoorwaarden, arbeidsrelaties en arbeidsorganisatie. Op basis van de resultaten van de RAPSI stellen we een actieplan op dat een ondersteunende laag vormt bij onze acties rond welzijn, leiderschap, bedrijfscultuur en andere.

Doel

De medewerkers van het agentschap kunnen hun opdrachten uitvoeren in veilige omstandigheden en met respect voor hun psychosociale welzijn.

Activiteiten 2026

Op basis van de resultaten van de risicoanalyse psychosociaal welzijn (RAPSI) stelt een werkgroep medewerkers een actieplan op. Na validatie door het directieteam volgt een

In navolging van het globaal preventieplan 2026-2030 formuleren we een jaaractieplan waarin we ingaan op de verschillende aspecten van welzijn op de werkvloer. Het actieplan naar aanleiding van de resultaten van de RAPSİ vormt hier een aanvulling op. We zorgen dat we ook het jaaractieplan voor 2027 tijdig op tafel leggen.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
De vaststellingen uit de Risicoanalyse Psychosociaal Welzijn (RAPSI) zijn doorvertaald naar een gevalideerd actieplan voor het agentschap	X			
Het jaaractieplan welzijn 2026 is gevalideerd	X			
De vaststellingen uit de Risicoanalyse Psychosociaal Welzijn (RAPSI) zijn toegelicht aan de individuele teams en prioriteiten per team zijn bepaald		X		
Het jaaractieplan welzijn 2027 is gevalideerd				X

Personeel: 0.95 vte

Actie 26.1: We integreren Expeditie Talent in onze HR-processen

Na de ingrijpende wijzigingen aan het personeelsstatuut van overheidsmedewerkers uit de vorige legislatuur is het belangrijk om de effecten daarvan op een gedegen manier door te vertalen naar onze eigen HR-processen en -beleid.

Als gevolg van nieuwe loonschalen, berekeningswijzen, stelsels en mechanismen om de budgettaire effecten van Expeditie Talent te compenseren werd de prognose van weddebudgetten complexer. Daarom stappen we over naar een nieuwe ondersteunende tool en flankeren die met eigen rapporteringen en inzichten.

We blijven doorlopend inzetten op het informeren van alle medewerkers over de overstap naar het nieuwe loongebouw, de effecten van de gewijzigde ziekte- en pensioenregelingen en de verruimde mogelijkheden voor horizontale mobiliteit. In onze wervingen houden we rekening met de nieuwe regels over valorisatie van eerdere ervaring en de gedeeltelijke loskoppeling van diplomavereisten. Onze leidinggevendenden bieden we informatie op maat over de gevolgen van Expeditie Talent op hun rol als leidinggevende.

Doel

Het agentschap Onroerend Erfgoed is een aantrekkelijke en betrouwbare werkgever.

Activiteiten 2026

Als gevolg van Expeditie Talent en de omschakeling naar een salarisevolutie op basis van evaluatie in plaats van anciënniteit, wint de formulering van doelstellingen en de aanpak van evaluaties sterk aan belang in de plannings- en evaluatiecyclus. De basisprincipes kregen al vorm in het gemeenschappelijk waarderingskader dat we met de entiteiten in het beleidsdomein samen uitwerkten. In 2026 zorgen we voor een versterkt ondersteuningsaanbod voor onze leidinggevendenden bij het formuleren van doelstellingen en het houden van plannings-, opvolgings- en evaluatiegesprekken met de medewerkers.

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Een ondersteuningsaanbod voor leidinggevend en bij het vernieuwde waarderingsskader is beschikbaar	X			

Resources 2026

Budget: de actie vergt geen specifiek budget in 2026.

Personeel: 0,4 vte

Actie 26.2: We zetten in op een geïntegreerd loopbaanbeleid

Context

In tijden van 'war for talent' en verhoogde verwachtingen is het belangrijk om een geïntegreerd en integraal loopbaanbeleid te voeren. Dit omvat een strategie, werkwijzen en ondersteunende instrumenten voor het werven, ontvangen, behouden, re-integreren en op constructieve wijze laten uitstromen van medewerkers.

Aanpak

In de vorige legislatuur ontwikkelden we een visie op loopbaanbeleid die ingaat op werving, onthaal, retentie, re-integratie en exit. We bouwen hierop verder en zorgen voor een implementatie in onze HR-processen. Op het vlak van werving werken we aan ons werkgeversimago. Bij onthaal stellen we richtlijnen op voor het onthaal van nieuwe medewerkers zodat zij zich ook in tijden van plaats- en tijdsafhankelijk werken welkom voelen en zich kunnen integreren. We zetten versterkt in op re-integratie en implementeren het nieuwe Koninklijk Besluit op dat vlak. Voor exitgesprekken stellen we een draaiboek op waarin we duidelijk maken wie het gesprek kan voeren, wat er aan bod moet komen en hoe we de lessen uit exitgesprekken weerklank laten vinden in een bijsturing van onze werking. Tot slot zorgen we voor coaching, zowel intern als extern, voor teams en medewerkers waar het even moeilijker loopt.

Doel

Het agentschap Onroerend Erfgoed is een aantrekkelijke en betrouwbare werkgever.

Activiteiten 2026

In 2026 focussen we bij het versterken van ons loopbaanbeleid op werving en onthaal. We formuleren concrete acties om ons werkgeversimago te versterken en integreren die in de wervingsprocedures die we vanaf dit jaar starten. Aanvullend werken we richtlijnen en een brochure uit voor het onthaal van nieuwe medewerkers, met voldoende aandacht voor starten in een context van plaats- en tijdsafhankelijk werken. We richten ons op leidinggevend en medewerkers als sleutelfiguren in het onthaal van nieuwe collega's.

Context

Op basis van het integriteitsborgingsmodel dat we de vorige legislatuur toepasten op onze organisatie, werken we een entiteitseigen integriteitsbeleid uit. Vanuit onze normen en waarden werken we een beleid uit dat toegespitst is op onze organisatie. Dit is aanvullend op het Vlaams personeelsstatuut, de deontologische code van de Vlaamse overheid en de deontologische code voor wetenschappelijk onderzoek die we al onderschrijven. Onder leiding van de integriteitsambtenaar en met ondersteuning van een ad hoc werkgroep stellen we dit beleid op. Via concrete cases en situationele tips sensibiliseren we medewerkers en leidinggevendenden. Om het beleid ook in de praktijk waar te maken, stellen we een actieplan op met maatregelen om de belangrijkste zwaktes aan te pakken. We houden de vinger aan de pols via de personeelspeilingen en de jaarlijkse evaluaties.

Doel

Activiteiten 2026

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Het entiteitseigen integriteitsbeleid is goedgekeurd		X		
Het actieplan integriteit is goedgekeurd			X	

Resources 2026

Personeel: 0,15 vte

1.3. Reguliere werking

In dit luik geven we een beeld van onze reguliere werking. Die omvat de hoofdmoot van onze inzet aan mensen en middelen, en dus ook de inspanningen en realisaties voor onze klantgerichte werking. We kunnen die in dit kader niet allemaal in beeld brengen door het enorme aantal individuele dossiers en cases. Bovendien gaat het niet enkel om onze klantgerichte processen, maar ook om heel wat ondersteunende processen die deze mogelijk maken.

Daarom gaan we uit van een reeks cijfermatige indicatoren die een globaal beeld geven van de output uit onze reguliere werking. We lijsten de indicatoren op per “hoofdproces”: dit is een groep van operationele processen met gelijkaardige output en finaliteit. Zo bundelen we bijvoorbeeld de behandeling en opvolging van alle verschillende premies en subsidies onder het hoofdproces “financiële stimuli toekennen”. Daarnaast zetten we enkele specifieke realisaties in de spotlights die eerder uitzonderlijk zijn, die sturing geven aan een proces of die een vernieuwing van het proces betekenen.

Procesmijlpalen en indicatoren 2026

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
HP01 - Het agentschap strategisch coördineren				
Het ondernemingsplan 2026 is ter goedkeuring voorgelegd aan de minister	X			
Het personeelsplan 2026 is goedgekeurd door het directieteam	X			
Het ontwikkelplan 2026 is goedgekeurd door het directieteam	X			
Realisatiegraad personeelsplan op 31/12/jaar x (aantal VTE AS IS / aantal VTE TO BE)				X
Benutting vastleggingskredieten beleidskredieten per kwartaal in jaar x	X	X	X	X
Benutting vereffeningskredieten beleidskredieten per kwartaal in jaar x	X	X	X	X
Benutting vastleggingskredieten apparaatskredieten per kwartaal in jaar x	X	X	X	X
Benutting vereffeningskredieten apparaatskredieten per kwartaal in jaar x	X	X	X	X
Aantal partners waarmee structureel overleg doorging in jaar x t.o.v. aantal partners waarmee structureel overleg gepland was in jaar x				X
HP02 - Beleidsdocumenten opmaken				
De Beleids- en begrotingstoelichting bij de begrotingsuitvoering 2025 is opgemaakt	X			
De Beleids- en begrotingstoelichting bij de begrotingsopmaak 2027 is opgemaakt			X	
HP04 - Regelgevingsvoorstellen uitwerken				
Aantal door het agentschap opgemaakte regelgevingsvoorstellen m.b.t. onroerend erfgoed die voor eerste principiële goedkeuring zijn geagendeerd op de Vlaamse regering in jaar x				X
HP05 - Beslist beleid doorvertalen naar beleidsuitvoering				
De beschermingskalender voor 2026 is opgesteld	X			
De onderzoekskalender voor 2026 is gevalideerd	X			
Aantal beslissingen van de Vlaamse Regering waarvoor na onderzoek in jaar x een impact op onroerend erfgoed is vastgesteld				X

Resultaat	Q1	Q2	Q3	Q4
Aantal downloads van OAR in jaar x				X
Gemiddelde "open rate" van de nieuwbrieven van het agentschap per semester in jaar x				X
HP20 - Interne en externe klanten bedienen				
Het klachtenverslag 2025 is opgesteld en bezorgd aan de Vlaamse Ombudsdienst	X			
Aantal gegronde of deels gegronde klachten t.o.v. het totaal aantal bij het agentschap ingediende klachten in jaar x				X
Aantal aanvragen i.k.v. Openbaarheid van Bestuur per kwartaal in jaar x (gewone vragen / onderzoeksvragen)	X	X	X	X

De voorbije jaren investeerden we fors in de elektrificatie van onze voertuigen. Die brachten we onder in de gedeelde wagenpool van de Vlaamse overheid zodat we minder wagens in het verkeer brengen en de benutting optimaliseren. Naast de elektrische dienstvoertuigen zetten we in op Cambio-autodelen door onze medewerkers. Voor woon-werkverkeer stimuleren we het STOP-principe bij de keuze van het vervoermiddel (stappen, trappen, openbaar vervoer, privé gemotoriseerd vervoer). In ons geactualiseerde vervoersplan voorzien we om verouderde voertuigen met verbrandingsmotor niet te vervangen bij buitendienststelling. Door een optimalere spreiding van deze verkleinde en dus inherent meer duurzame vloot zorgen we dat we nog steeds tegemoet komen aan de vervoersbehoeften van onze medewerkers, terwijl we tegelijk onze ecologische impact verkleinen.

Onderzoeksrapporten, handleidingen, afwegingskaders en richtlijnen	Q1	Q2	Q3	Q4
Onderzoeksrapport 'Energieprestatiescores van onroerend erfgoed'	X			
Onderzoeksrapport 'Vlakdekkend aanvullen en updaten van de GGA-kaart (2023-2025)'	X			
Onderzoeksrapport 'Kennisbehoeftenonderzoek bij eigenaars-beheerders van erfgoed'		X		
Onderzoeksrapport 'Evaluatie archeologie 2025' (regelgeving en kenniswinst)		X		
Onderzoeksrapport 'Kartering van Celtic Field complexen in Vlaanderen aan de hand van het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen: inventarisatie en beheer'		X		
Onderzoeksrapport marktonderzoek Open Monumentendag			X	
Onderzoeksbalans archeologie: Romeinse tijd			X	
Onderzoeksrapport 'Jongerencommunicatie in de erfgoedsector'				X
Generiek afwegingskader voor externen				X
Richtlijn 'Telecominstallaties op beschermd erfgoed' (actualisatie)				X
Onderzoeksrapport 'Terreinonderzoek vakmanschap in de onroerenderfgoedsector'				X
Onderzoeksrapport 'Analyse van het beschermde bestand aan landgoederen'				X
Onderzoeksrapport 'Analyse van het beschermde bestand aan religieus erfgoed (neostijlen)'				X
Eindrapporten archeologische toevalsvondsten	X	X	X	X
Gesubsidieerd syntheseonderzoek	Q1	Q2	Q3	Q4
Syntheseonderzoek : Imitatie-Badorfaardewerk uit Beerse? Archeometrisch onderzoek van een vroegmiddeleeuwse productie in de Kempen		X		
Syntheseonderzoek : Besiekt ende besmet – De pathogene synthese van een leprozerie tegenover andere middeleeuwse begraafplaatsen in Vlaanderen			X	
Syntheseonderzoek : Schijn en Wezen Archeologie en landschap van de Schijnvallei vanaf het neolithicum tot de vroegmoderne periode			X	

2026

Regelgevingsagenda 2026

Type	Status	Onderwerp	Mijlpaal 2026
Decreet	Wijziging	Voorontwerp van decreet tot wijziging van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 wat betreft de subsidies aan actoren en de erfgoedlening	Definitieve goedkeuring
Decreet	Wijziging	Voorontwerp van decreet tot wijziging van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 tot implementatie van de beleidsaanbevelingen in het kader van regeldruk verminderen en van de beleidsevaluatie van subsidies	Principiële goedkeuring
Decreet	Wijziging	Verzameldecreet tot aanpassing van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 aan het nieuwe strafwetboek	Principiële goedkeuring
Besluit Vlaamse Regering	Wijziging	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014, het Varendergoedbesluit van 27 november 2015 en het besluit van 23 november over Vlaamse Erfgoednetwerken wat betreft de project- en beheerssubsidies en de onderhouds- en beheerspremies	Definitieve goedkeuring
Besluit Vlaamse Regering	Wijziging	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 wat betreft de uitvoeringsreglementering van de subsidies aan actoren en de erfgoedlening	Definitieve goedkeuring
Besluit Vlaamse Regering	Nieuw	Besluit van de Vlaamse Regering tot overdracht van personeelsleden van het departement Omgeving aan het agentschap Onroerend Erfgoed door de overdracht van handhavingstaken	Definitieve goedkeuring

Evaluatie-agenda 2026

Evaluatie	Q1	Q2	Q3	Q4
Evaluatie subsidiekaders onderhoudspremie varend erfgoed, beheerspremie varend erfgoed, erfgoedpremie via standaardprocedure, erfgoedpremie via oproep, onderzoekspremie, premie voor vooronderzoek met ingreep in de bodem, premie voor buitensporige opgravingskosten, subsidie onroerenderfgoeddepots, subsidie onroerenderfgoedgemeenten, subsidies met als enige rechtsgrond het uitgavendecreet	X			
Evaluatie archeologie		X		
Evaluatie van instrumenten voor kennisontsluiting		X		
Evaluatie internationale werking agentschap		X		
Beleidsevaluatie onroerenderfgoeddepots			X	

Personeelsplan

Personeelsplan Onroerend Erfgoed 2026

Onderstaande tabel geeft de stand van zaken van het personeelsplan van het agentschap Onroerend Erfgoed op 31 december 2025. Deze momentopname zetten we af tegen de vooropgestelde eindsituatie op 31 december 2026. Personeelsaantallen zijn daarbij uitgedrukt in voltijdse equivalenten (vte) in budgettaire vte. Het weddebudget voor 2026 bedraagt 21.390.000 euro (exclusief compensatie van meerkost door indexeringen, endogene groei en Expeditie Talent die in de loop van het jaar herverdeeld worden vanuit centrale provisie).

Het tijdsperspectief van dit personeelsplan is momenteel 31/12/2026. In het kader van de geplande bijsturing van onze dienstverlening en processen (cf. OD 3.1. “we optimaliseren ons instrumentarium om voortaan de erfgoedbeheerder centraal te stellen” en OD 4.1. “We vertalen onze visie en missie in werking, structuur en cultuur”) en de aangekondigde evolutie van personeelsplanning naar resource management (cf. Regeerakkoord 2024-2029) zal het personeelsplan pas in een later stadium geactualiseerd worden naar een meerjarig tijdsperspectief.

De belangrijkste evolutie in 2026 is de toevoeging van zeven Inspecteurs Onroerend Erfgoed aan het personeelsplan en -bestand. Dit is het gevolg van de centralisatie van handhavingstaken in het beleidsveld die gepaard gaat met de overdracht van de betrokken personeelsleden vanuit het departement Omgeving naar het agentschap Onroerend Erfgoed. Aansluitend bij deze beweging wijzigt de functietitel van een personeelslid dat terug actief wordt bij onze organisatie na een langdurige terbeschikkingstelling voor een project naar senior adviseur handhaving. Andere evoluties beperken zich tot een verschuiving van 1 arbeidsplaats vanuit het Infopunt, dat instaat voor administratieve ondersteuning, naar het team Informatie, in functie van de overdracht van onze papieren archieven.

Functie	Rang	Functiefamilie	AS IS 31/12/25	STATU TAIR	CONT RACT.	TO BE 31/12/26
Administrateur-generaal	A3	Topkader	1	1	0	1
Afdelingshoofd	A2A	Leidinggevende middenkader	3	3	0	3
Senior Organisatieadviseur	A2E	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	1
Senior Beleidsadviseur	A2E	Beleidsfuncties	1	1	0	1
Senior adviseur strategie	A2E	Beleidsfuncties	1	1	0	1
Senior adviseur handhaving	A2E	Projectmanagement	1	1	0	1
Projectleider overdracht archeologische kennis	A2E	Onderzoeksfuncties	1	1	0	1
Directeur	A2	Lager kader	9,9	9,9	0	10
Financieel adviseur	A2	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	1
Adviseur onderzoeksprogrammatie	A2	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	1
Adviseur transversale projecten	A2	Onderzoeksfuncties	0,9	0,9	0	1
HR business partner	A2	Organisatie ondersteunende functies	1	0	1	1
Beleidsmedewerker	A1	Beleidsfuncties	9,9	7,9	2	10
Inspecteur Onroerend Erfgoed (GZF)	A1	Controle en audit functies	0	0	0	7
Communicatiespecialist	A1, B2, B1	Organisatie ondersteunende functies	6	5	1	6
Coördinator communicatie	A1	Organisatie ondersteunende functies	1	0	1	1
Woordvoerder	A1	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	1
Publiekswerker	A1	Organisatie ondersteunende functies	1	0	1	1

2. Jaarverslag 2025

Inleiding

Begin 2026 publiceerden we ons publieke jaarverslag. Daarin bieden we aan burgers, erfgoedactoren en beleidsmakers een overzicht van onze dienstverlening en realisaties uit het voorgaande jaar. We hernemen dit jaarverslag hieronder integraal, maar vullen het vervolgens nog aan met een blik achter de schermen, zowel wat betreft de beleidsdoelstellingen als de organisatiedoelstellingen en reguliere werking. Niet al onze activiteiten en producten leiden immers tot kant-en-klare publiek zichtbare resultaten, maar zitten verscholen in de voorbereiding daarvan of in onze dagelijkse output aan diensten. Omdat we hier aanzienlijke resources op inzetten, voegen we een aanvullend inzicht toe in overzichten van projectmijlpalen, tekstuele rapportering, cijfers en procesindicatoren.

A woman with long blonde hair, wearing a grey jacket and dark trousers, stands on a dark stone wall. She is holding a smartphone in her right hand and looking at it. Behind her is a two-story brick building with a gabled roof. The upper part of the building is made of red brick with decorative patterns, and the lower part is a smooth, greyish-brown plaster. There are two arched windows with wooden frames on the upper floor. To the left, another part of the building is visible, featuring a green door and a small balcony with a black railing. The foreground shows a dark, textured stone wall. The overall scene is set in an autumnal environment with some trees and fallen leaves visible in the background.

ONZE SUCCESEN IN 2025

We begeisteren de Vlaming voor erfgoedzorg met goede praktijken en sterke verhalen

Kennis en praktijk gaan bij de zorg voor onroerend erfgoed hand in hand. Goede erfgoedzorg vergt immers doorgedreven kennis van het vak. Door die kennis dan in de praktijk toe te passen, bouwen we onze kennis op zijn beurt weer verder op. En daarna is het nog een kwestie van die kennisopbouw om te zetten in sterke verhalen, die de gemeenschap begeisteren voor erfgoed.

We tonen goede praktijken

Elke dag zetten erfgoedzorgers in heel Vlaanderen zich in om ons prachtige erfgoed van goed onderhoud te voorzien, op te waarderen en weer te laten stralen. De exemplarische voorbeelden zijn legio – onmogelijk om te vatten in één jaarverslag. Maar om toch een goed beeld te geven van wat er in 2025 allemaal verwezenlijkt is, tonen we graag een greep uit het vele harde werk.

Nieuw leven voor de iconische villa van het Ursulinenklooster

Het Ursulinenklooster in Sint-Katelijne-Waver is vooral bekend om zijn sprookjesachtige wintertuin, maar het voormalige meisjesspensionaat heeft veel meer te bieden. Het is een indrukwekkend schoolcomplex met architecturale invloeden uit de neogotiek, neoromantiek, neo-empire, art nouveau én art deco.

Op de kloostersite werd de villa recent gerestaureerd. Naast de klassieke gevel- en schrijnwerkrestauratie springt vooral de reconstructie van de houten torenspits in het oog. Die met vakmanschap herstelde toren bepaalt opnieuw mee de skyline van de omgeving en vormt een herkenningspunt voor de lokale gemeenschap.

De villa krijgt een hernieuwde functie als schoolgebouw in het kader van de geplande capaciteitsuitbreiding. Voor dit restauratieproject ontving de onderwijsinrichting van de Ursulinen vzw een premie van 760.000 euro.

Prinsenkasteel van Grimbergen wordt levende restauratiewerf

Het is uitzonderlijk om een kasteel dat sinds 1944 een ruïne is opnieuw te restaureren. Toch is dat precies wat gebeurde met het ooit roemrijke Prinsenkasteel van Grimbergen. Sinds de 14de eeuw was het de verblijfplaats van de Heren van Grimbergen. De familie de Mérode vormde het in de 18de eeuw om tot een luxueus hof van plaisantie.

Bij hun terugtocht in 1944 staken Duitse troepen het kasteel in brand. Wat overbleef, waren indrukwekkende steenmassieven waarin nog altijd bijzondere elementen schuilgaan: de middeleeuwse donjon, de 18de-eeuwse statiegevel en zelfs restanten van interieurpleisterwerk.

De restauratie focuste op het consolideren van de overgebleven muren en gevels, het gedeeltelijk herbouwen van ingestorte keldergewelven en het aanbrengen van soft capping om de muurkoppen te beschermen. Ook de schaarse interieurdecoraties kregen bijzondere aandacht. Tijdens de werken kwamen onder het puin historische tegelvloeren, schouwstukken, een bijzonder houten raam en zelfs een verborgen torenspiltrap tevoorschijn.

Houten staakmolen gerestaureerd dankzij knap vakmanschap

De historische Pietendriesmolen in Knesselare (Aalter) is de oudste nog bestaande houten staakmolen van Oost-Vlaanderen. De molen kreeg in 2025 een grondige restauratie. Na de zware stormschade van 2016 werd de molen volledig gedemonteerd, hersteld en opnieuw opgebouwd. Een technisch indrukwekkend moment was de terugplaatsing van de 25-ton zware molenkast op de staak.

Dankzij deze restauratie is de Pietendriesmolen weer maalvaardig en vormt ze weer een herkenningspunt in het landschap. Het project draagt bij aan het behoud van waardevol erfgoed en versterkt de zichtbaarheid van dit iconische monument voor de lokale gemeenschap.

Restauratie van cementrustieke rotsen in ZOO Antwerpen

De cementrustieke rotsen aan de ingang van het Aquarium en Reptielengebouw in ZOO Antwerpen zijn gerestaureerd. Lapis Arte onderzocht het gebouw voorafgaand uitbreid. Dat vooronderzoek toonde aan dat de afwerklaag uit 1998 schade veroorzaakte, maar relatief eenvoudig te verwijderen was.

Na de toekenning van de erfgoedpremie gingen de restauratiewerken in september 2024 van start. Het project groeide intussen uit tot een sterke referentie voor het toepassen van patch repair bij cementrustiek. Deze techniek herstelt betonschade zonder de erfgoedwaarde aan te tasten: roestwerende middelen worden geïnjecteerd om de wapening te beschermen en verdere corrosie te vertragen, terwijl gerichte kleine herstellingen ervoor zorgen dat zoveel mogelijk authentiek materiaal behouden blijft.

Embuild en KMDA organiseerden een Lerend Netwerk rond de restauratie van cementrustiek. Met dit traject willen we het tekort aan gespecialiseerde vakmensen in de erfgoedsector opvangen. Tegelijkertijd koppelen we het herstel van betonrot opnieuw aan het ambacht van de rocailleur, zodat cementrustieke constructies zo authentiek mogelijk bewaard blijven.

Oude begraafplaats Wingene hersteld én heruitgevonden

Op de grens van Wingene, Ruiselede en Aalter ligt de oude begraafplaats van Sint-Pietersveld, verscholen tussen het groen. De plek kreeg een grondige opfrisbeurt en werd omgevormd tot een serene natuurbegraafplaats met een eigentijdse uitstraling.

Het project is een mooi voorbeeld van echte kruisbestuiving: boomverzorging, landschappelijke ingrepen en de restauratie van grafmonumenten en de calvarie kwamen hier samen. De historische structuur van de site, met een centraal pad en een dreef, is geaccentueerd door enerzijds bomen te vellen en te snoeien, en anderzijds nieuwe bomen en struiken aan te planten. De grafmonumenten met erfgoedwaarde zijn gereinigd en de calvariekapel aan het einde van de beukendreef is gerestaureerd.

Extra bijzonder is de manier waarop het terrein werd aangepakt. Geen zware machines die schade zouden veroorzaken, maar trekpaarden die behendig tussen de graven manoeuvreren en zo het landschap met respect behandelen.

Het resultaat is een plek waar erfgoed, natuur en vakmanschap elkaar versterken, een rustpunt dat opnieuw toekomst heeft.

Unieke prehistorische site in Lommel blootgelegd

Op de toekomstige locatie van een nieuwe glasfabriek kwam een archeologische schat aan het licht: een uitzonderlijk goed bewaard prehistorisch kamp. Meer dan honderdduizend vondsten doken op uit de bodem – van vuurstenen werktuigen, oker tot verbrand botmateriaal – allemaal afkomstig van jagers verzamelaars die daar zo'n 14.000 jaar geleden leefden.

Dankzij de inspanningen van veel partners konden archeologen van de KU Leuven drie jaar lang intensief onderzoek uitvoeren. En dat loonde: de artefacten liggen nog precies zoals ze destijds zijn achtergelaten, verspreid over een grote zone met een intacte paleobodem. Uniek is ook de combinatie met een 63-tal bodemsporen waarvan 12 sporen met oker en enkele haardkuilen. Een zeldzaam venster op het leven van de vroegste bewoners van onze regio, en een ontdekking die in Noordwest-Europa nauwelijks haar gelijke kent.

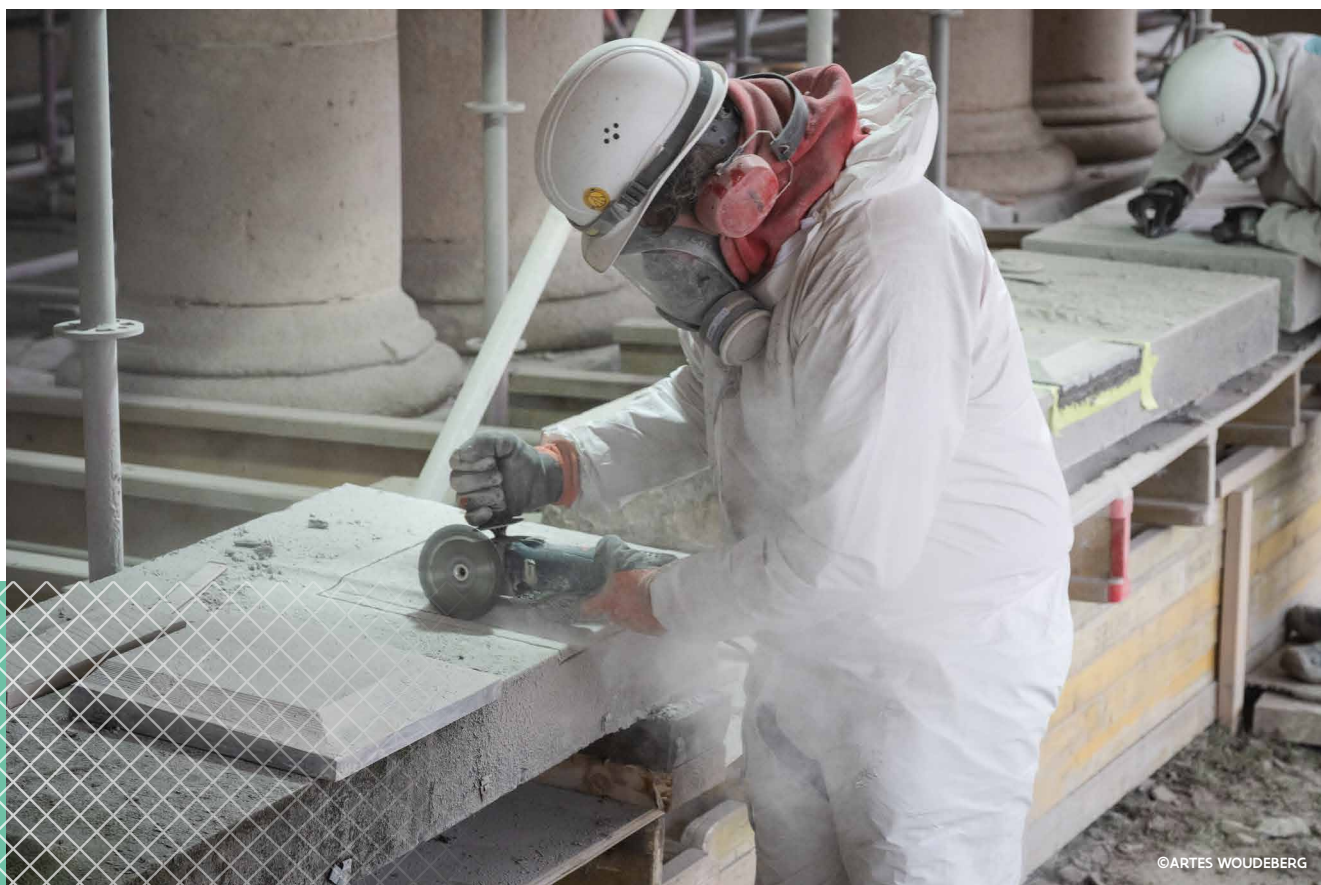
Restauratie Koninklijke Gaanderijen in Oostende

In september 2025 startte de langverwachte restauratie van de iconische Koninklijke Gaanderijen in Oostende. Deze monumentale wandelgalerij vormt een unieke schakel in het verhaal van de zeedijk en blijft een van de meest tot de verbeelding sprekende relictten van de belle époque. Onder de Gaanderijen konden welgestelde bezoekers ooit 400 meter lang beschut flaneren, terwijl de tweebeukige constructie in Euvillesteen de grandeur van het vroege 20ste-eeuwse kusttoerisme uitstraalt. Het beschermde monument vertelt zo een indrukwekkend hoofdstuk uit de geschiedenis van het kusttoerisme.

De nood aan een grondige restauratie was al langer duidelijk. Na jaren van onderzoeken en scenario's kwam in september 2024 eindelijk de doorbraak. Dankzij een hechte samenwerking tussen Stad Oostende, PMV, Restotel en de Vlaamse Regering konden de werken in 2025 effectief starten. De ambitie is om de Gaanderijen tegen de zomer van 2026 opnieuw in volle glorie te laten schitteren.

©ARTES WOUDEBERG

©ARTES WOUDEBERG

Educatie en publiekswerking archeologie

Veel van ons archeologisch erfgoed blijft verborgen onder de grond. Slechts nu en dan komt het kort tevoorschijn. Net daarom is er nood aan sterke verhalen en toegankelijke initiatieven die deze verborgen geschiedenis tot leven wekken. Dankzij de projectsubsidies voor educatie en publiekswerking krijgen organisaties de kans om mensen te laten kennismaken met de rijkdom van archeologisch onderzoek en collecties. In 2025 kwamen de geselecteerde projecten uit 2024 stilaan tot leven. We investeerden daarnaast ook in een nieuwe reeks projecten: zeven inspirerende initiatieven die het verleden tastbaar maken voor een breed publiek. Een volledig overzicht vind je op onze website.

Vermist en gevonden – In Flanders Fields Museum Ieper

Hoe laat je jongeren op een inspirerende manier kennismaken met hun erfgoed? In het project 'Vermist en gevonden' verdiepten achttien jongeren van het College in Ieper zich in de archeologie en geschiedenis van vermiste militairen van de Eerste Wereldoorlog. Ze spraken met experts en nabestaanden, lazen dagboeken en discussieerden over ethische vragen. Het resultaat: een pakkende documentaire die laat zien dat achter elke archeologische vondst een menselijk verhaal schuilt.

Iedereen Archeoloog! – SOLVA

Het Vierkante Meter – Iedereen Archeoloog! project laat bewoners op een bijzondere manier kennismaken met hun verleden: met hulp van professionele archeologen graven inwoners zelf een venster op het verleden. Tijdens het graafweekend in Herzele werd alvast duidelijk hoe archeologie krachtig kan verbinden: bewoners werden onderzoekers, de bodem een bron van dialoog en erfgoed kwam letterlijk naar boven.

1-2-3 STEM en Archeologie – Raakvlak

Met 123-STEM en Archeologie ontwikkelde IOED Raakvlak een nieuw educatief pakket voor kleuters en leerlingen van de eerste graad secundair. Kinderen en jongeren kruipen in de rol van archeologen, experimenteren, ontdekken én oefenen onderweg hun taalvaardigheid en STEM-skills.

Syntheseonderzoek archeologie

Archeologische kennis ontstaat niet in één klap. Jarenlang verzamelen archeologen sporen, vondsten en data op het terrein. Pas wanneer die stukjes samen worden gelegd, ontstaat een helderder beeld van hoe mensen vroeger leefden, werkten en hun omgeving vormgaven. Daarvoor is **syntheseonderzoek** nodig. Deze onderzoeken bundelen en interpreteren resultaten, scherpen methodes aan en leveren waardevolle referentiedata voor toekomstig archeologisch werk. De inzichten delen we via onze reeks SYNTAR.

In april 2025 organiseerden we de zesde studiedag Syntheseonderzoek Archeologie. De syntheseprojecten die in 2022 middelen ontvingen, stelden hun resultaten voor. Van archeozoologisch onderzoek, over een studie naar aardewerk uit de Metaaltijden, tot een analyse over de evolutie van houtbouw: de puzzelstukjes vallen stilletjes aan ineen.

SYNTAR 29: De kleine stad in de middeleeuwen

Hoe groeide een kleine stad uit tot een stedelijk centrum? In SYNTAR 29 pluizen onderzoekers het ontstaan en de evolutie van Deinze uit. Het onderzoek toont hoe materiële en geschreven bronnen elkaar aanvullen, maar ook kunnen tegenspreken. Zo maken historische teksten melding van verwoestende stadsbranden in de 14de en 15de eeuw, terwijl het bodemarchief daar voorlopig geen duidelijke sporen van toont. Net dat spanningsveld levert nieuwe onderzoeksvragen en inzichten op.

Deze casus onderstreept het belang van een geïntegreerde aanpak en vormt een sterk pleidooi voor gerichte stadsarcheologie. Alleen door het stedelijke bodemarchief systematisch te onderzoeken, in dialoog met historische bronnen, kunnen we het complexe ontstaan en de ontwikkeling van Vlaamse steden echt begrijpen.

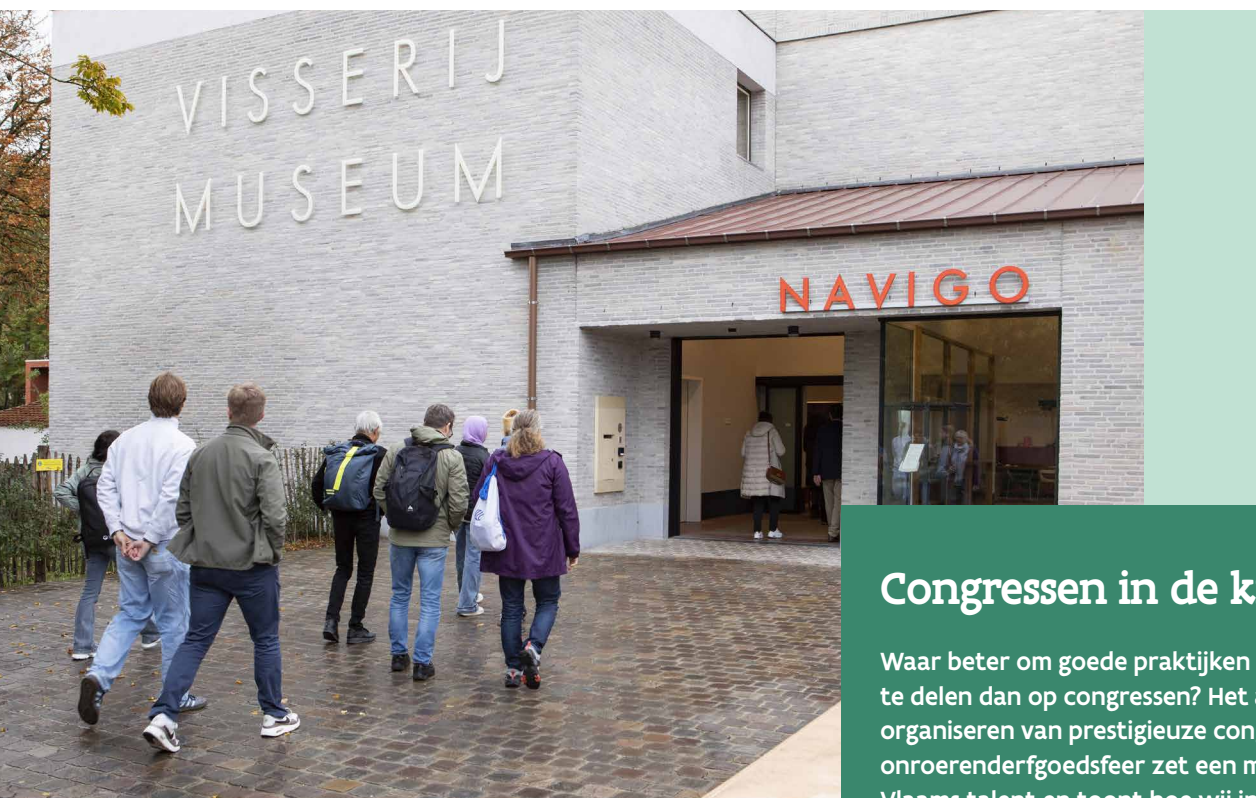
SYNTAR 32: Van hoeve tot dorp

Hoe en wanneer ontstonden onze dorpen? Historische bronnen en plaatsnamen boden al aanknopingspunten, maar bleven vaag. In SYNTAR 32 tonen onderzoekers van de Universiteit Gent en SOLVA hoe archeologie deze kennislacune kan vullen. Via een regionale synthese van archeologisch onderzoek in zuidwestelijk Vlaanderen reconstrueren zij voor het eerst vanuit archeologisch perspectief de ontstaansgeschiedenis van dorpen.

Het onderzoek wijst erop dat veel huidige woonkernen hun wortels hebben in de 9de en 10de eeuw. Kerk en begraafplaats speelden daarbij een sleutelrol: het begrafenisritueel werd verankerd in de nederzetting en gaf mee vorm aan het dorp. Tegelijk toont de studie dat dorpen geen statische entiteiten waren, maar zich ruimtelijk verder ontwikkelden, met onder meer het ontstaan van pleinen in de late middeleeuwen.

©SOLVA

Congressen in de kijker

Waar beter om goede praktijken te tonen en te delen dan op congressen? Het aantrekken en organiseren van prestigieuze congressen in de onroerendergoedsfeer zet een megafoon op veel Vlaams talent en toont hoe wij in Vlaanderen aan voorbeeldige erfgoedzorg doen. We doen dit gestructureerd en onderbouwd. Daarom maakte het agentschap Onroerend Erfgoed een congresstrategie op die richtinggevend is voor de toekomstige congreskalender.

IKUWA8

In oktober streek de internationale onderwaterarcheologiegemeenschap neer in Oostende voor **IKUWA8**. Ongeveer 400 onderzoekers uit meer dan vijftig landen namen deel aan dit internationale congres. Deze editie stond volledig in teken van storytelling. Van de keynote van James Delgado tot de uitstap naar het vernieuwde museum in Vlissingen: overal werd duidelijk hoe krachtig verhalen zijn om wetenschappelijk onderzoek naar een breed publiek te brengen.

Het was een geslaagde editie, met dank aan alle partners: het VLIZ, de stad Oostende, het Agence Wallonne du Patrimoine, de VUB, de UGent, de Nederlandse RCE, het IKUWA Steering Committee, de provincie West-Vlaanderen en Urban Brussels.

ICAP2025

Samen met onder andere Universiteit Gent organiseerden we in september de 16de editie van **International Convention on Archaeological Prospection (ICAP2025)**. Dit congres biedt een platform voor het presenteren en bespreken van de nieuwste ontwikkelingen en innovatieve onderzoeken rond archeologische prospectie.

Het volledige scala aan benaderingen voor detectie, lokalisering en onderzoek van begraven cultureel erfgoed kwam aan bod: niet-invasieve technieken zoals geofysica nabij het oppervlak en remote sensing, maar ook invasieve benaderingen zoals boorgatonderzoek en proefgreppels, en een reeks bijbehorende methoden gericht op gegevensverwerking, visualisatie en archeologische interpretatie.

We delen kennis en expertise

Als agentschap vormen wij een baken voor de sector en zorgen we voor een referentiekader. We zetten hiervoor relevante, methodologische en vakspecifieke kennis en betrouwbare data in. Die opgebouwde kennis en expertise delen we graag met de sector en daarbuiten tijdens onze studiedagen. Want als de sector aan kwalitatieve erfgoedzorg kan doen, dan kunnen we samen zorgen voor een gemeenschap begeistert door erfgoed.

Trefdag inventariseren

In februari organiseerden we een succesvolle Trefdag Inventarisatie Bouwkundig Erfgoed, met meer dan 130 deelnemers. Lokale besturen, erkende onroerenderfgoedgemeenten, IOED's, collega's en erfgoedprofessionals wisselden kennis en ervaringen uit over het inventariseren van bouwkundig erfgoed.

Het programma combineerde theorie en praktijk: van de Vlaamse inventarismethodologie van de afgelopen zestig jaar tot het gebruik van erfgoedwaarden, selectiecriteria en onze thesaurus. Keynotes en praktijkvoorbeelden toonden hoe inventarisatie vandaag vorm krijgt en toekomstbestendig blijft.

Landschapscontactdag: stromende landschappen

In oktober vond de jaarlijkse Landschapscontactdag plaats in Zichem, met als thema 'Stromende landschappen'. Lezingen en casestudies toonden hoe historische watersystemen, van de Schelde- en Dendervallei tot Nederlandse watermolens, kunnen inspireren bij klimaatadaptatie en duurzaam rivierherstel.

Deelnemers verkenden het landschap tijdens excursies langs de Demer, met aandacht voor watergebonden erfgoed en landschapsontwikkeling. De dag blijft zo hét moment voor uitwisseling en inspiratie rond een veerkrachtig landschap.

Contactdag Bouwkundig Erfgoed: dorpse waarden

Op 10 december 2025 vulde het auditorium van het Herman Teirlinck-gebouw in Brussel zich voor de derde editie van de Contactdag Bouwkundig Erfgoed. Na eerdere edities rond authenticiteit (2021) en meerstemmigheid (2023) lag de focus in 2025 op dorpse waarden.

Hoe kan erfgoed een rol spelen in de uitdagingen waar dorpen in Vlaanderen nu en in de toekomst mee te maken krijgen? Dorpse waarden zien we niet enkel in de gebouwen die een dorp vormen. We vinden ze in het volledige weefsel van een dorp, zijn aanleg en structuren, het aanwezige groen en het omliggende landschap ... maar zeker ook in het sociale en culturele aspect.

Verdiepende opleiding vroege middeleeuwen

Op 19 december vond een volledig volzette verdiepende opleiding plaats over de inzichten uit het recent gepubliceerde hoofdstuk 'vroege middeleeuwen 2.0' van de onderzoeksbalans. Voor een vol auditorium werd een unieke stand van zaken gepresenteerd van vijftig jaar archeologisch onderzoek, aangevuld met kritische reflecties op de huidige archeologische praktijk en het toekomstige kennispotentieel. Het programma was opgebouwd als een drieluik rond de onderzoeksbalans, bewoning, begraving en landschap, en de materiële cultuur, en bood de deelnemers een waardevol moment van synthese, reflectie en vooruitblik.

We bundelen de krachten rond sterke erfgoedthema's en geven daardoor richting

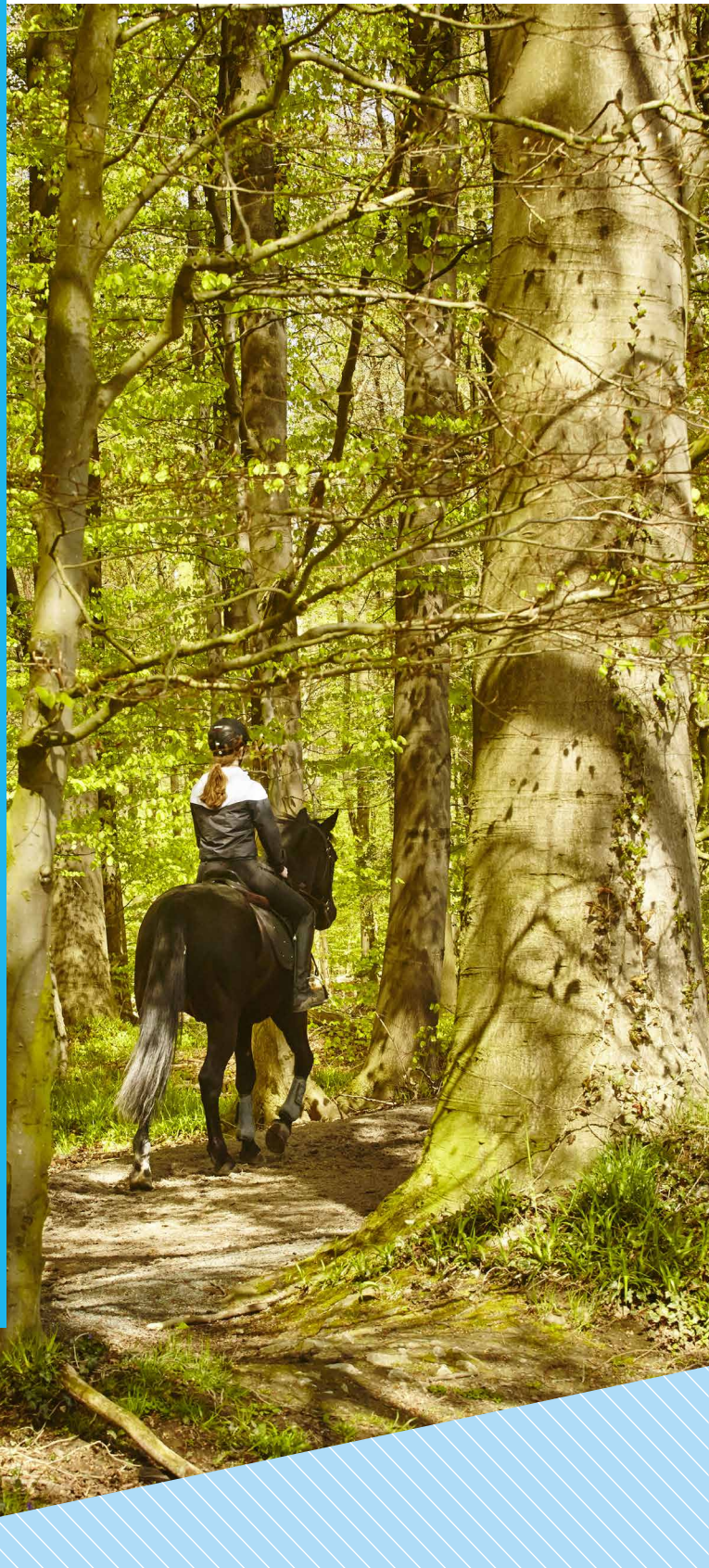
De samenwerking tussen verschillende soorten erfgoedzorgers, binnen de klassieke onroerenderfgoedsector én daarbuiten, bevordert een gecoördineerde en effectieve aanpak van onroerenderfgoedzorg. Door krachten te bundelen en te kiezen voor duidelijke thema's, maken we een gezamenlijke inspanning mogelijk. Zo willen we ervoor zorgen dat onroerend erfgoed leeft in de gemeenschap en dat de gemeenschap op haar beurt wil bijdragen aan onroerend erfgoed.

We zetten in op erfgoed als hefboom

Het agentschap Onroerend Erfgoed kiest sinds deze beleidsperiode voor een aantal grote inhoudelijke (erfgoed)beleidsthema's als uithangbord voor het erfgoedbeleid. Elk van de thema's heeft een duidelijke erfgoedcomponent, omvat de verschillende aspecten van het erfgoedbeleid (kennisopbouw, bescherming, beheer, beleid, communicatie), maar heeft ook een duidelijke, bredere maatschappelijke dimensie.

We benaderen de thema's vanuit gemeenschappelijke belangen en zetten er al onze instrumenten gericht op in. Waar mogelijk schakelen we Vlaamse erfgoedeigendommen als proefterreinen in en treden we co-creatief op. We bundelen met andere woorden alle krachten om erfgoed mee een deel van de oplossing te laten worden. We sluiten daartoe actiegerichte deals, de 'Fier op dat van hier'-deals, die de volle breedte van het erfgoedbeleidsveld bespelen, effectief de (Vlaamse) beleidskeuzes en prioriteiten weerspiegelen, partners mobiliseren, maar die bovenal voor concrete engagementen staan en leiden tot zichtbare resultaten.

Het inzetten op deze thema's is een **work in progress** en in 2025 verrichtten we vooral veel werk achter de schermen.

Versterken van buurten en dorpskernen

Met het thema 'Versterken van buurten en dorpskernen' geven we het signaal dat we vanuit de erfgoedzorg de maatschappelijke kaart trekken. Samen met lokale partners zoeken we een gezamenlijk verhaal. We sporen gemeenschappen aan om actief het verhaal van hun plek te vertellen.

Transversaal beheer van landgoederen

Het onroerendergoedrichtplan rond het thema 'Transversaal, holistisch en coöperatief beheer van landgoederen' resulteerde in een actieplan dat we uitvoeren, evalueren en oriënteren in de richting van concrete werven. De ambitiebepaling is in 2025 gebeurd; in 2026 rollen we dit verder uit met onder andere inspiratiesessies en een begeleidingstraject.

Toekomstgerichte zorg voor religieus erfgoed

Met de Fier op dat van Hier-deal 'Toekomstgerichte zorg voor religieus erfgoed' mobiliseren we partners om gezamenlijk een afgesproken menu aan ontwikkelingen op het terrein te realiseren en erfgoed als hefboom in te zetten voor bredere maatschappelijke ontwikkelingen. We willen erfgoedgemeenschappen aansporen om hun kerk open te stellen voor het publiek en lanceren hiervoor deze beleidsperiode een oproep voor project-subsidies.

We bundelen de krachten met partners

Zorgen voor een gemeenschap begeistert door erfgoed, dat doen we niet alleen. Wél samen met onze partners. Ook in 2025 sloegen we de handen in elkaar met organisaties, zowel binnen de erfgoedsector en als daarbuiten.

Samen met lokale besturen: Lokale besturen staan dicht bij de burger en bij het terrein, en zijn zelf ook erfgoedbeheerders. Zij zijn dan ook sleutelpartners in een beleid dat mensen centraal stelt. We bereidden geïnteresseerde kandidaat-onroerenderfgoedgemeenten voor op de volgende erkenningsrondes en nodigden onroerenderfgoedgemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten uit op de jaarlijkse netwerkdag. Daarnaast organiseerden we een opleiding tot gemeentelijk verbalisant en een webinarreeks over beleidsplanning in samenwerking met FARO.

Lokale besturen kunnen zich sinds 2023 aansluiten bij de Inventaris Onroerend Erfgoed, waar het agentschap Onroerend Erfgoed hen natuurlijk bij ondersteunt. In 2025 hebben vijftien besturen zich aangesloten, wat het totaal brengt op 52! Zo werken we samen aan een actueel overzicht van al het onroerend erfgoed in Vlaanderen.

Samen met Departement Cultuur, Jeugd en Media

(DCJM): Onroerend, roerend en immaterieel erfgoed zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en vertellen samen het verhaal van Vlaanderen. Daarom werken we al jaren nauw samen met DJCM, of het nu gaat over Topstukken, vakmanschap of gemeenschapsvorming.

In februari organiseerden we samen een inspiratiedag over intergemeentelijk samenwerken. Samenwerken over de gemeentegrenzen heen biedt immers heel wat voordelen voor de jeugd-, cultuur- en erfgoedsector, maar is nog niet overal even goed ingeburgerd. Tijdens deze dag schotelden we lokale besturen een gevarieerd programma voor van vooral interactieve sessies over alle aspecten van intergemeentelijk samenwerken. Tijdens verdiepende sessies kwam ook transversaal samenwerken rond erfgoed aan bod.

Daarnaast werkten we samen met DJCM rond *risk preparedness*. Een groeiend aantal risico's bedreigt onze maatschappij: overstromingen, stormen, langdurige droogtes, elektriciteitspannes, vandalisme ... Hierbij lopen niet enkel wij gevaar; ook ons erfgoed staat onder druk. Wat gebeurt met erfgoed in Vlaanderen en Brussel-Hoofdstad als er zich zo'n ramp voordoet? Onderzoekers bogen zich over dat vraagstuk en publiceerden beleidsaanbevelingen in **een uitgebreid rapport**.

Naar aanleiding van het zesjarig bestaan van het vernieuwde decreet Kunst in Opdracht bundelden het Platform Kunst in Opdracht en het agentschap Onroerend Erfgoed hun krachten. Samen organiseerden wij op 16 mei 2025 in het Kasteel van Gaasbeek de inspiratiedag 'Kunst in Opdracht' in erfgoedcontext. Tijdens deze dag werd de bestaande regeling opgefrist, werden ervaringen gedeeld en kansen en uitdagingen voor de toekomst besproken. Het doel was de deelnemers te enthousiasmeren om samen aan de slag te gaan met kunstopdrachten. Daarmee werd de samenwerking met het Platform Kunst in Opdracht versterkt en een basis gelegd voor toekomstige inspirerende acties voor publieke en private opdrachtgevers.

Samen met Departement Omgeving, Agentschap voor Natuur en Bos, Vlaamse Landmaatschappij en Toerisme Vlaanderen:

De Vlaamse Parken (Landschapsparken en Nationale Parken) zijn een motor voor streekwaliteit en -ontwikkeling en ze versterken ook de internationale uitstraling van Vlaanderen. In de Vlaamse Parken zijn erfgoed, natuur, landbouw en toerisme in het landschap met elkaar verbonden.

In 2025 gingen de Landschapsparken voor het eerst aan de slag met de langtermijnfotomonitoring van hun landschappen, die door het agentschap Onroerend Erfgoed is opgezet in het kader van het Vlaams Parkenbureau. De Nationale Parken volgen in 2026. Ter gelegenheid van de European Day of Parks werd een video uitgebracht om de Vlaamse Parken in de kijker te zetten. Tot slot werd een eerste reeks landschappelijke gehelen in de Vlaamse Parken geactualiseerd.

Samen met alle entiteiten van beleidsdomein

Omgeving: In 2025 traden in Vlaanderen nieuwe lokale besturen aan. Een uitdagende opdracht waarbij de Vlaamse overheid de gemeenten graag ondersteunt. We bundelden de krachten met de negen entiteiten van het beleidsdomein Omgeving en gingen als één Vlaamse overheid op pad tijdens een heuse roadshow om lokale besturen wegwijs te maken in onze materie.

© DUPREZ-GIDSSEN

Samen met Herita: In 2024 werd Herita erkend als eerste Vlaamse erfgoednetwerk. In 2025 verankerden we dat nauwe partnerschap in een samenwerkingsovereenkomst voor de periode 2026-2030 en bevestigden daarmee ons vertrouwen in Herita. Concreet betekent dit partnerschap: krachten bundelen, expertise delen en samen richting geven. Zo versterken we elkaars impact. De samenwerkingsovereenkomst zorgt voor voldoende steun om de erfgoedlocaties in het portfolio van Herita tegen 2030 voorbeeldig te restaureren, te beheren en er een publiekswerking uit te rollen.

Samen met Stichting Kempens Landschap en Erfgoedstichting Vlaams-Brabant: In 2025 verankerden we onze samenwerking met deze twee erfgoedspelers dankzij een samenwerkingsovereenkomst voor 2026. Zo kunnen wij hen als regionale erfgoedportfoliobeherende organisaties sterker ondersteunen en kunnen deze organisaties erfgoed tastbaarder en bereikbaarder maken in hun respectievelijke regio's.

Detectum als structurele gesprekspartner voor metaaldetectie: Hiermee krijgt de snelgroeiende groep van meer dan 10.000 erkende metaaldetectoristen één duidelijk aanspreekpunt. Deze samenwerking versterkt de uitwisseling van kennis en vondstmeldingen en vergemakkelijkt overleg met andere erfgoedpartners. Detectum bundelt belangen, bevordert afstemming en ondersteunt een duurzame samenwerking rond metaaldetectie en archeologisch onderzoek in Vlaanderen.

Onroerenderfgoedrichtplannen in de kijker

Met de Onroerenderfgoedrichtplannen (OERP) sloeg het Vlaams erfgoedbeleid in 2015 een nieuwe weg in. We gebruiken de plannen om erfgoed te behouden en te ontwikkelen voor de toekomst. Samenwerking, vertrouwen en gedeelde ambities van zoveel mogelijk belanghebbenden staan centraal bij de opmaak. De ervaringen en expertise die we opbouwden tijdens de eerste richtplannen, goten we in een handleiding die andere erfgoedpartners nu ook in staat stelt om zelf aan de slag te gaan met dit instrument.

Een actieprogramma voor Doel

Op 2 december 2025 ondertekende Vlaams minister voor Onroerend Erfgoed Ben Weyts het OERP Linkerscheldeoever. Dat OERP is een richtkader voor de initiatieven met een impact op het erfgoed in Doel en de omliggende polders.

Concreet formuleerden we negen ambities. Op basis van die ambities werken we nu samen met alle betrokken partijen een actieprogramma uit, waarin we die visie omzetten naar concrete acties. Centraal in die ambities staat het evenwicht tussen erfgoed en moderne uitdagingen, zoals havenuitbreiding, natuurbeheer, landbouw, het Sigmaplan, bewoning en toerisme. De historische indeling van het dorp, dat in een dambordpatroon is gebouwd, zal als inspiratie dienen voor nieuwe ontwikkelingen. Er is ook aandacht voor de dijken, beeldbepalende polderhoeves en militair erfgoed zoals forten en linies.

©HERITA

Een feestje voor de mergelgroeve in Riemst

Op 10 mei 2025 vierden we de bescherming van de mergelgroeve Grote Berg in Zussen (Riemst) bij de ingang van de groeve. Op hetzelfde moment kregen de eigenaars van de woningen boven de groeve de kans op een rondleiding in de mergelgroeve en langs de bovengrondse sporen. De interesse en trots voor het erfgoed zijn bij eigenaars groot.

@ERWIN WOLFS

Pilootwerking voor landgoederen

In 2025 startten we het project 'Beleidsveldoverschrijdende pilootwerking op landgoederen in private en publieke eigendom'. We organiseerden onder andere een infosessie voor Departement Omgeving, Agentschap voor Natuur en Bos, Agentschap Landbouw en Zeevisserij, Agentschap Innoveren & Ondernemen, Vlaamse Landmaatschappij en Toerisme Vlaanderen. Daar legden we hen het doel uit van de pilootwerking en vroegen we om hun medewerking. We rondten in 2025 de verkennende studie af naar een geïntegreerde aanpak voor landgoederen in Vlaanderen. In de pilootwerking integreren we het resultaat van deze actie: de opmaak van een toekomstplan voor landgoederen. Ten slotte startten we de actie 'Het begrip 'historisch landgoed' inbrengen in de Landschapsatlas' uit het actieprogramma op.

©FRANS VAN ESCH

We leggen de focus op mensen

Erfgoed heeft geen intrinsieke betekenis of finaliteit. Het zijn mensen die betekenis geven aan erfgoed. Het zijn mensen die erfgoedzorg waarmaken. Daarom leggen we in alles wat we doen de klemtoon op de mensen achter het erfgoed. Ook in 2025 zetten we ons elke dag in voor de mensen achter het erfgoed.

De erfgoedbeheerder centraal!

In de zorg voor onroerend erfgoed sta je er niet alleen voor. Het agentschap Onroerend Erfgoed staat erfgoedzorgers bij met persoonlijk advies over de soms moeilijke afwegingen én met financiële steun. Deze beleidsperiode maken we er werk van om de regelgeving, het administratieve instrumentarium en de procedures te optimaliseren.

Oproepenkalender voor 2025-2029 gelanceerd

Deze beleidsperiode lanceren we twee oproepen voor erfgoedpremies. In 2025 beet de oproep voor projecten die iconisch monumentaal erfgoed centraal stellen de spits af. Later in de beleidsperiode volgt een oproep voor projecten die religieus erfgoed nieuw leven inblazen.

Oproep meerjarenpremies gelanceerd

In het verleden zorgden meerjarenpremieovereenkomsten al voor bijzondere restauraties van iconisch erfgoed. Denk maar aan de Lakenhallen in Ieper, be-MINE in Beringen, de Boekentoren in Gent of het begijnhof van Lier.

In 2025 lanceerden we een oproep voor **meerjarenpremies voor iconisch erfgoed**. Overheidspartners en private actoren zijn uitgenodigd om projecten voor te stellen die monumentaal erfgoed centraal stellen. De ingediende projecten moeten zich richten op een breed publiek en naast de technische restauratie ook het verhaal van het erfgoed vertellen. Zo krijgen historische gebouwen, landschappen en objecten niet alleen een fysieke restauratie, maar ook een hernieuwde betekenis in het collectieve geheugen.

Wikken en wegen...

Aan de slag gaan met erfgoed is altijd fascinerend en soms complex. Dan moet je wikken en wegen. Gelukkig is er op elke vraag wel een antwoord dankzij onze afwegingskaders! Ook in 2025 toonden we daarmee de juiste weg vooruit binnen uitdagingen bij erfgoedzorg vandaag.

Afwegingskader asbestveilig erfgoed

Vlaanderen wil tegen 2040 asbestveilig zijn. Dat geldt ook voor beschermd erfgoed, waar asbest vaak voorkomt door bouw- en renovatiepraktijken uit de vorige eeuw. Soms maken die materialen deel uit van het erfgoed zelf en kunnen ze niet zomaar verdwijnen. **Het afwegingskader** biedt houvast om per dossier de juiste keuzes te maken en veiligheid en erfgoed zorgvuldig tegen elkaar af te wegen.

Open Monumentendag stond in 2025 in het teken van 'In stijl!', waar alles draaide rond bouwstijlen en architectuur. Een ideaal jaar om **art deco in de kijker te zetten**, vanwege het honderdjarige bestaan van de stijl. In 1925 kwam art deco namelijk helemaal tot leven tijdens de Exposition internationale des arts décoratifs et industriels modernes in Parijs. Over heel Vlaanderen gingen organisatoren aan de slag met art deco: van Antwerpen tot Izegem, en van Sint-Niklaas tot Ieper.

Zorgen voor een gemeenschap begeesterd door erfgoed

Om te kunnen zorgen voor een gemeenschap door erfgoed is het essentieel om de gemeenschap actief te betrekken bij het erfgoed, hen op pad te sturen, hen te laten beleven. Daarom zijn publieksinitiatieven van groot belang. Ze geven namelijk een gezicht aan de erfgoedsector. We blijven investeren in deze momenten en initiatieven.

Ons archeologiedepot in Vilvoorde bewaart en beheert het vondst- en staalmateriaal van meer dan 2000 archeologische sites en contexten, van de prehistorie tot en met de Tweede Wereldoorlog. Tijdens de **Archeologiedagen 2025** zwaaiden we onze deuren wijd open voor de nieuwsgierige archeologieliefhebber. Wat gebeurt er met vondsten en stalen na een opgraving? Onze conservatoren en onderzoekers gaven **een exclusieve kijk achter de schermen**.

Voor wie op zoek was naar meer actie stonden **fietstochten langs verborgen archeologieverhalen** op het programma. Samen met lokale intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten in Oost-Vlaanderen en Limburg namen onze archeologen het publiek mee op ontdekkingstocht.

Op de **Dag van de Wetenschap** sloegen we voor het tweede jaar op rij de handen in elkaar met de andere **Vlaamse Wetenschappelijke Instellingen** voor een heus wetenschapsfestival 'Expeditie (W)onderzoeker' in Plantentuin Meise. Aan onze stand '**Van vondst tot verhaal**' kon jong en oud mysteries ontrafelen van röntgenfoto's van archeologische objecten, een Merovingische ketting namaken én leren hoe verschillende materialen zorgvuldig bewaard worden om hun verhalen te beschermen.

What have the Romans ever done for us? Dat kan je ontdekken in het **vierde seizoen van onze podcast De ArcheoToog** over de Romeinse Revolutie. Van de gevolgen van de verovering van onze streek door Caesar, over het bouwen van villa's, steden, wegen en tempels, tot vergeten rituelen en de iconische eetcultuur. Alles passeerde de revue. Onze presentatoren nodigden academici, veldarcheologen, auteurs én zelfs een hobbykok uit om feit van fictie te scheiden en te ontrafelen wat de Romeinen écht voor ons betekend hebben. De ArcheoToog is intussen genomineerd voor een Kortom Award!

De ArcheoToog in cijfers:

- 4 seizoenen
- 45 gasten aan de Toog
- 18 uur luisterplezier
- 75.000 keer beluisterd
- 2400 abonnees op Spotify

Hoe verbind je een 16de-eeuwse schilderkaart met het digitale Vlaanderen van vandaag? De Claeissenskaart (1601), een nauwkeurige kopie van Pieter Pourbus' beroemde kaart van het Brugse Vrije, hing eeuwenlang veilig in het Brugse Stadsarchief. Vandaag is ze niet alleen gedigitaliseerd, maar ook gegeorefereerd én volledig raadpleegbaar via het Geoportaal van Onroerend Erfgoed. Een opmerkelijke stap in dit digitaliseringsproject was de **Mapathon** in maart 2025. In de kapel van het Brugse Vrije gingen vijftig erfgoedvrijwilligers samen aan de slag om 1855 grondcontrolepunten op de schilderkaart te identificeren en te koppelen aan het huidige landschap. **De kaart is nu volledig ontsloten op het Geoportaal.**

Dat de belangstelling voor **archeologische opgravingen** sterk leeft, werd in 2025 opnieuw duidelijk bij onder andere de publiekswerking rond twee opgravingen in Boekhoute (Assenede) en Onze-Lieve-Vrouw-Waver. Rond deze sites zetten we, samen met partners, bewust in op betrokkenheid van het publiek. Vertelavonden en open sleuendagen kenden een grote opkomst. Ook gingen we voor de eerste keer 'live' bij een opgraving: om iedereen in Vlaanderen de kans te geven de unieke vondst van een grafelijke motte in leper te bewonderen, experimenteerden we met een livestream op social media. En met succes: bevolgen en kundige sprekers, warme reacties, en we mochten heel wat kijkers en volgers verwelkomen.

We gingen een samenwerking aan met **de Vlaamse Geschiedenis Olympiade**, een onderwijsproject waarin jongeren geschiedenis en erfgoed tot leven brengen via creatieve en innovatieve projecten. Met onze kennis en expertise begeleiden we groepjes van leerlingen bij hun traject. De resultaten (en de winnaar!) worden in 2026 bekendgemaakt.

The Great Museum of the Sea (and the Lakes and the Rivers)

Seventy-one percent of the Earth

IKUWA 8

ONROEREND ERFGOED OVER GRENZEN HEEN

Internationale werking in de kijker

Uitdagingen binnen erfgoedzorg stoppen niet aan de grens. Daarom is het van belang altijd de vinger aan de pols te houden en ons te laten inspireren door wat er beweegt op het terrein; niet alleen in Vlaanderen, maar in de hele wereld. Een internationale krachtenbundeling is nuttig, nodig en op het terrein soms ook gewoon onvermijdelijk. Uitwisseling is ook logisch: er valt te leren van de praktijken en ervaringen in het buitenland, maar we hebben ook eigen expertise om uit te dragen.

Internationale samenwerking over het architecturale werk van Le Corbusier

In september 2025 nam Vlaanderen deel aan de tiende jaarlijkse bijeenkomst van de International Standing Conference (ISC) van de Le Corbusierwerelderfgoedserie in Genève. Tijdens deze bijeenkomst wisselden de zeven betrokken landen kennis uit over de staat van instandhouding van de zeventien erkende sites en werd gewerkt aan de herziening van het internationale managementplan, met aandacht voor governance, transparantie en samenwerking. Vlaanderen bracht onder meer lopende en geplande ingrepen aan de woning Guiette onder de aandacht. Daarnaast werd beslist dat België in 2026 het voorzitterschap van de ISC opneemt én de conferentie in Antwerpen zal hosten, in het kader van honderd jaar Maison Guiette en tien jaar werelderfgoederkenning.

Vlaams-Nederlandse samenwerking rond kennisdeling instandhouding bouwkundig erfgoed

Binnen de Wetenschappelijk-Technische groep voor Aanbevelingen rond bouwrenovatie en monumentenzorg die actief is in Nederland en Vlaanderen (WTA Nederland Vlaanderen) werkten we samen met overheids- en sectorvertegenwoordigers om vorming en netwerking te organiseren rond actuele thema's over instandhouding van bouwkundig erfgoed. Zo organiseerden we in april samen een studiedag in Delft over nieuwe trends en innovatieve materialen in de restauratie en een studiedag over instandhouding van jong erfgoed in november in Rotterdam.

Vier jaar lidmaatschap UNESCO Werelderfgoedcomité

Van 2021 tot 2025 vertegenwoordigde België West-Europa in het comité dat beslist over wat werelderfgoed wordt en hoe we het beschermen. Zo heeft Vlaanderen vier jaar lang met grote inzet en expertise mee de agenda bepaalt. Eén van de markante hoogtepunten was ongetwijfeld de succesvolle inschrijving van de 'Begraafplaatsen en Herdenkingsmonumenten van de Eerste Wereldoorlog (westelijk front)' in 2023.

Alliance for Research on Cultural Heritage in Europe

Na drie jaar samenwerking binnen het Horizon Europe-project 'Alliance for Research on Cultural Heritage in Europe' (ARCHE) blikten we tijdens het slotevenement terug én vooruit. Dat moment organiseerden we samen met het Franse Fondation pour la Science du Patrimoine in september in Brussel. Het evenement bood een podium om resultaten te delen en samen te bouwen aan de toekomst van erfgoed in tijden van klimaatverandering en andere uitdagingen. Met het nieuwe partnerschap Resilient Cultural Heritage, waar het agentschap de Belgische trekker wordt en dat goed is voor zo'n 200 miljoen euro gezamenlijke onderzoeks- en disseminatie initiatieven, zetten we een stap naar een sterker en meer verbonden Europees erfgoedlandschap.

Wat zit er in de grond?

Wij onderzoeken het voor jou,
samen met onze partners.

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

www.oerfgoed.nl

ONDERZOEK & CIJFERS

Beschermingen in de kijker

In 2025 werden er tien definitieve beschermingsbesluiten ondertekend. Een greep uit het meest in het oog springende nieuwe erfgoed:

Abdij van Beaulieu in Wortegem-Petegem

Binnen een pakket van bijzonder waardevolle landschappen in de ruime Vlaamse Ardennen-regio werd onder meer de voormalige kloostersite, zogenaamd 'Abdij van Beaulieu' in Wortegem-Petegem en Oudenaarde beschermd. Daarbij hoort ook het landbouwareaal van de Steenkouter en Kloosterkouter en de Langemeersen in de Scheldevallei. Het clarissenklooster was één van de rijkste geestelijke instellingen van Vlaanderen en kende een tweede bloeiperiode in de 17de eeuw. Het traditionele landschap daarrond is bijzonder gaaf gebleven. Ook het herkenbare meerskantgehucht Huiwede werd betrokken in de bescherming.

Panamarenkohuis in Antwerpen

Het agentschap Onroerend erfgoed werkte in 2025 mee aan de bescherming en het beheer van de voormalige atelierwoning van de Antwerpse kunstenaar Panamarenko. Het agentschap begeleidde het bezoek van de minister en Eveline Hoorens, weduwe van de kunstenaar. Zij vatte het als volgt samen: "De erkenning van het Panamarenkohuis als beschermd monument is een mijlpaal voor Panamarenko's nalatenschap. Zijn woon- en werkplek blijft hierdoor een unieke plek die generaties blijft inspireren en zijn nalatenschap door de tijd laat reizen. Het helikopterplatform is er klaar voor! De Panamarenko Foundation is de Vlaamse overheid, het M HKA, Hans Willemse en Luc Deleu dankbaar voor de gezamenlijke weg hiernaartoe."

Architectenwoning Marie-José Van Hee in Gent

In 2025 startte het agentschap Onroerend Erfgoed de beschermingsprocedure op voor de eigen woning van de Gentse architecte Marie-José Van Hee. Met deze woning uit 1994-1997 wordt een nieuw hoofdstuk toegevoegd aan het beschermde erfgoed van Vlaanderen. En wat voor één: het oeuvre van Marie-José Van Hee heeft een enorme internationale weerklank en haar eigen woning geldt binnen dit oeuvre als een sleutelwerk. Typische kenmerken van haar architectuur die we terugvinden in deze woning zijn het ingekeerde en geborgen karakter rond een besloten binnentuin, de bedrieglijke eenvoud, de zintuiglijke materialiteit, en de bestudeerde lichtinval.

Burgerhuis De Coutere-Plas in Deinze

De viering van het honderdjarige bestaan van art deco in 2025 werd afgesloten met de voorlopige bescherming van het burgerhuis De Coutere-Plas in Deinze. Deze vroege art deco-parel is ontworpen in 1920 door de Gentse architect Jules Van den Hende als een visitekaartje voor de bouwheer. Emiel De Coutere-Plas leidde een familiebedrijf dat actief was in de lokale zijdenijverheid. De decoratieve afwerking verbeeldt het verhaal van de zijderupsen en -vlinders, de witte moerbeï en elementen uit het productieproces. Het huis is zo een getuige van deze verdwenen nijverheid. Het totaalwerk in kunststeen, mozaïek, metaal, hout en glas straalt vakmanschap uit. Bas-reliëfs van Geo Verbanck vervolledigen het plaatje. Dankzij de jarenlange zorg van de eigenaar bleef het uitzonderlijke huis met interieur bewaard voor de toekomst.

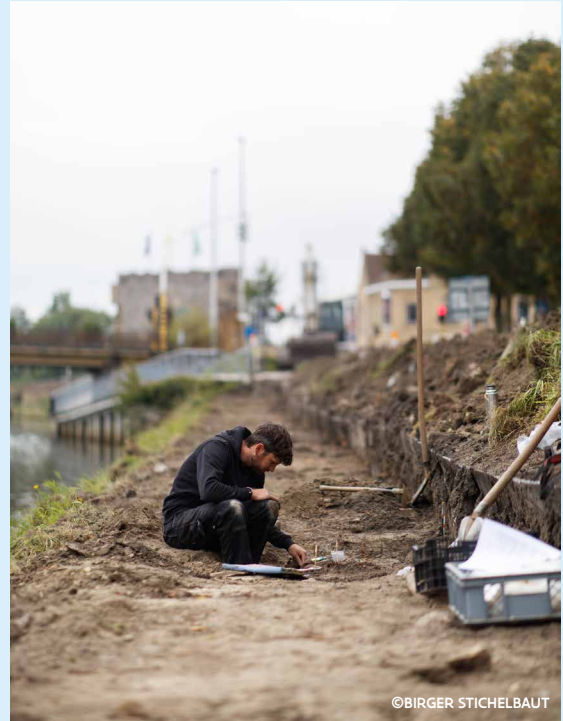
Archeologische toevalsvondsten in de kijker

Soms komen mensen toevallig een kleine munt, oude funderingen of een grote potscherf tegen in de grond. Die kunnen de plaats aanduiden van een archeologische site. Daarom is het dan belangrijk dat archeologen ter plaatse komen om verder onderzoek uit te voeren. Bij toevalsvondsten organiseert het agentschap Onroerend Erfgoed het onderzoek en financiert het ook. De volgende toevalsvondsten deden de mond collectief openvallen in 2025:

Opgravingen aan de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Waver

Tijdens rioleringswerken in het centrum van Onze-Lieve-Vrouwe-Waver stootte de aannemer op resten van het oude kerkhof. In mei en juni 2025 troffen archeologen aan de noordzijde van de kerk 144 heel goed bewaarde menselijke begravingen aan. Sommige skeletten zaten nog in een kist, met resten van kledij, zoals knopen of stukjes textiel, sommigen hadden een paternoster meegekregen als grafgift. Deze combinatie van vondsten en de goede bewaringsomstandigheden is uitzonderlijk en maakt deze vindplaats heel waardevol voor archeologen.

De opgraving biedt een unieke kans om meer te leren over het leven van 'gewone mensen' in het verleden. Door de diversiteit aan begraven individuen (verschillende leeftijden, geslachten, sociale achtergronden...) en de uitzonderlijke bewaringstoestand ontstaat een rijke dataset voor fysisch antropologisch en historisch onderzoek. Door de grote hoeveelheid skeletten zijn ook statistisch onderbouwde vergelijkingen mogelijk met andere historische begraafplaatsen in Vlaanderen.

Sporen van Belgische soldaten uit WOI langs de Uzerdijk in Diksmuide

Bij de aanleg van een nieuw fietspad op de oever van de Ilzer in Diksmuide, stootte de aannemer op resten van bunkers en schuilplaatsen uit de Eerste Wereldoorlog. Archeologen van het agentschap Onroerend Erfgoed vonden bij de daaropvolgende evaluatie ook het lichaam van een Belgische soldaat, die sneuvelde in de loopgrachten en meer dan honderd jaar achterbleef in de modder op de oever van de Ilzer.

De vondst van vermiste Belgische gesneuvelden is erg zeldzaam. Ondanks uitvoerig onderzoek lukte het jammer genoeg niet om de soldaat te identificeren, de context was te zwaar verstoord doorheen de tijd. Na het archeologisch onderzoek werd het lichaam overgedragen aan het Belgische leger, en op 10 november 2025 plechtig en onder grote publieke belangstelling bijgezet op de militaire begraafplaats van De Panne.

Vernieuwde Onderzoeksbalans over de vroege middeleeuwen

De onderzoeksbalans archeologie biedt een overzicht van de **beschikbare archeologische kennis over een bepaalde tijdsperiode** en speelt dus een belangrijke rol in zowel archeologisch onderzoek als het erfgoedbeleid in Vlaanderen. Een actuele onderzoeksbalans voorkomt dat archeologen voor elk project opnieuw een synthese moeten maken. Daarnaast helpt de balans bij de afweging van het potentieel voor kenniswinst, wat essentieel is voor het evalueren van de noodzaak van archeologisch onderzoek.

Het hoofdstuk 'vroege en volle middeleeuwen' van de onderzoeksbalans dateerde al uit 2008. Sindsdien leidde preventief archeologisch onderzoek tot een grote hoeveelheid nieuwe data en inzichten. Een update van de **onderzoeksbalans vroege middeleeuwen** is sinds 2025 beschikbaar.

Wat zit er in de grond?

In het Vlaamse straatbeeld zie je weleens archeologen aan het werk. De resultaten van al dat graafwerk worden nauwgezet bijgehouden en gepubliceerd in eindverslagen, bedoeld voor archeologen. Wij hebben uit al die opgravingsresultaten de mooiste en meest begeistere verhalen uitgezocht, dingen waar zelfs de archeologen van staan te kijken, en gebundeld in **'Wat zit er in de grond? Archeologische hoogtepunten van 2024'**.

Een verhaal uit ons depot: het middeleeuws leerensemble uit Ieper, De Meersen duurzaam geconserveerd

De opgravingen op de site Ieper – De Meersen, in het historische hart van de stad, brachten een uitzonderlijk rijk ensemble van middeleeuwse leervondsten aan het licht, vooral uit 13de-eeuwse grachten en kuilen. Dankzij de natte bodem bleef het organische materiaal, zoals schoenen en riemen, bewaard.

In totaal werden 1.697 leerresten veiliggesteld voor onderzoek en geconserveerd via een gespecialiseerde behandeling met reiniging, impregnering en vriesdroging. Zo zijn deze bijzondere vondsten niet alleen gestabiliseerd, maar ook veilig geregistreerd en beschikbaar gemaakt voor toekomstig onderzoek.

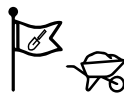
UITGELICHTE CIJFERS

BESCHERMD ERFGOED 2025

34

beschermde **vaartuigen**

55

beschermde
archeologische sites

673

beschermde **cultuurhistorische
landschappen**

1522

beschermde **stads-
en dorpsgezichten**

11.391

beschermde **monumenten**

Oppervlakte patrimonium en
afgebakende **erfgoedlandschappen**
stijgt tot **40.532** ha!

PREMIES 2024

48,6

miljoen euro
standaardpremies

827.000

euro
premies varend erfgoed

3

miljoen euro
onderzoekspremies

1

miljoen euro
archeologiepremies

7,5

miljoen euro
premies via oproep

33,7

miljoen euro
**(uitdovende) premies voor grotere
restauratiewerken**

843.000

euro
meerjarenpremies

ONROEREND ERFGOED DIGITAAL

8,8

miljoen webpagina's bezocht op onze websites en databanken
Waarvan 5,3 miljoen webpagina's op onze inventaris

421.000

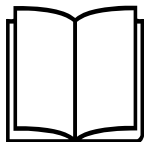
publicaties gedownload via ons **open archief**

281

meter papieren archief overgedragen

ONDERZOEK IN CIJFERS

340

soorten publicaties

- 170 publicaties
- 6 syntheserapporten archeologie
- 129 rapportages van archeologische opgravingen
- 31 onderzoeksrapporten Onroerend Erfgoed
- 2 evaluatie- en waarderingsonderzoeken archeologie
- 1 afwegingskader
- 1 handleiding

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED TOT UW DIENST!

Agentschap Onroerend Erfgoed tot uw dienst!

De medewerkers van het agentschap Onroerend Erfgoed zetten zich elke dag in om te zorgen voor een gemeenschap begeistert door erfgoed. Dat speelt zich niet alleen af op het terrein, maar evenzeer achter de schermen. Benieuwd wat we in 2025 met het agentschap nog allemaal verwezenlijken?

We hebben de landingspagina van het **huidige premieloket** vernieuwd en het persoonlijk overzicht van de klant gebruiksvriendelijker gemaakt. Het nieuwe premieloket is klaar voor het lanceren van oproepen en ontvangen van preselectiedossiers voor erfgoedpremies via oproep. Ondertussen zijn er op acht jaar tijd 10.000 premies via het premieloket aangevraagd en wordt 90-95% van de aanvragen voor standaard- en onderzoekspremies rechtstreeks door de klant in het premieloket aangevraagd.

Daarnaast werd het **gebruik van het premieloket verder uitgebreid**. Zo worden alle documenten en kennisgevingen in het premieloket geregistreerd zodat heel het dossier hier raadpleegbaar is en krijgen klanten én gemeentebesturen rechtstreeks alle informatie.

Er zijn nieuwe functies in **het Geoportaal**. Zo kan je nu afstanden en oppervlaktes rechtstreeks in het Geoportaal meten, eenvoudige analyses maken door in de legende de volgorde van de kaartlagen aan te passen en kaartlagen transparant te zetten en met één klik een klik een kaart delen mét de opgeslagen locatie, inclusief achtergrondkaart, informatielagen en zoomniveau.

Om de gegevens in de **inventaris** up to date te houden zetten we in 2025 in op een schrapping van vastgesteld erfgoed dat werd gesloopt. In 2026 zullen we samen met de lokale besturen nog verder inzetten op administratief up to date houden van onze datalagen. Dit voorkomt onnodige administratieve handelingen bij de gemeentelijke administratie en zorgt ook bij de zakelijkrechthouders, notarissen en makelaars voor duidelijkheid.

In de lange loop van onze geschiedenis hebben wij heel wat archiefmateriaal verzameld, zoals beschermings-, premie-, toelatings- of opgravingsdossiers. Als je alle papieren dossiers van het agentschap of zijn voorgangers (IAP, AML, NDO, KCML) op een stapel zou leggen, krijg je een papieren toren van meer dan drie kilometer hoog. Veel van die archieven zitten nog in kelders en kasten in onze kantoren. We brengen die stelselmatig **over naar het archiefdepot van de Vlaamse overheid in Vilvoorde**, waar alles op aanvraag digitaal ontsloten kan worden. In 2025 hebben we de laatste dossiers uit de provincie Antwerpen overgedragen. Vanaf 2026 leggen we de focus op Vlaams-Brabant. Zo kunnen we onze klanten steeds vlotter helpen om alle kennis en informatie digitaal te raadplegen. Ben je op zoek naar een dossier? Stuur dan een mailtje naar: archief@onroenderfgoed.be of raadpleeg: <https://www.onroenderfgoed.be/archief>

Erfgoedzorg is ook altijd een discipline geweest waarin heel veel met **fotomateriaal** gewerkt wordt. We beschikken dan ook over een indrukwekkend beeldarchief met onder andere meer dan 500.000 analoge foto's. Ook deze zijn we al enkele jaren aan het overbrengen naar het archiefdepot in Vilvoorde voor permanente bewaring. Proactief digitaliseren we analoge fotocollecties om ze finaal te ontsluiten via onze beeldbank. Dergelijke grote operaties vragen een degelijke planning, grondige voorbereiding en een ruime doorlooptijd. In 2024 konden we jullie trakteren op 200.000 afbeeldingen uit de provincie West-Vlaanderen. In 2025 digitaliseerden we fotomateriaal uit Limburg en deponeerden we foto's uit Oost-Vlaanderen in het archiefdepot. Daarnaast begonnen we aan de ontsluiting van 60.000 foto's uit de provincie Antwerpen waarvan de resultaten stapsgewijs zichtbaar zullen worden in de loop van 2026!

Beleidsdoelstellingen 2025 achter de schermen

2025 was het eerste volwaardige jaar van een nieuwe legislatuur. Klassiek betekent dat een grote inzet op plannen uitwerken, strategieën bepalen, informatie verzamelen en dergelijke meer. Het voorbereidende werk dat noodzakelijk is om naar zichtbare resultaten te gaan. Veel van dat voorbereidende werk gebeurt in de achtergrond en kent geen publiek zichtbaar resultaat, waardoor van verschillende beleidsacties geen spoor terug te vinden is in ons publieke jaarverslag. Om enig inzicht te bieden in het werk dat achter de schermen gebeurde voor de beleidsacties nemen we hieronder een overzicht op van de voornaamste mijlpalen uit 2025.

mijlpaal	status	duiding
Initiatief 1: We maken van vakmanschap het hart van onze sector		
Beleidsaanbeveling over de organisatie van specialisaties in het 7de jaar bso zijn aan de bevoegde ministers bezorgd	gerealiseerd	De beleidsaanbevelingen zijn aan het kabinet van de minister bezorgd, we maken eerst een actieplan op in functie van toelichting aan de minister.
Initiatief 2: We zetten in op professionele netwerken en onze internationale reputatie		
Een inventaris van kennisnoden en -aanbod bij erfgoedbeheerders, agentschap en partners is opgesteld	Lopend	Met ondersteuning van een extern bureau werd een ruime bevraging gestart in het onroerenderfgoedveld. Die peilt naar de kennisnoden en naar het kennisaanbod bij een grote diversiteit aan actoren.
De instrumenten voor kennisontsluiting van het agentschap zijn geëvalueerd	Lopend	De bevraging in de sector peilt eveneens naar het bereik en de appreciatie voor de kennisinstrumenten die Onroerend Erfgoed aanbiedt.
De internationale werking van het agentschap is geëvalueerd	gerealiseerd	Een interne evaluatie van de internationale werking van Onroerend Erfgoed werd uitgevoerd, met aandacht voor input, output en meerwaarde.
Initiatief 3: We versterken de uitstraling van onze publieksevenementen		
De evenementenstrategie is opgeleverd	gerealiseerd	Een strategie voor deelname van Onroerend Erfgoed aan extern georganiseerde grootschalige evenementen werd opgesteld en gevalideerd. De strategie biedt houvast bij de beslissing tot deelname en legt klemtonen voor de legislatuur.
Initiatief 4: We delen de resultaten van ons beleid		
De resultaten van de projectsubsidies syntheseonderzoek zijn voorgesteld op een studiedag	gerealiseerd	Op 4 april 2025 vond voor de zesde keer de studiedag 'Syntheseonderzoek Archeologie' plaats. De resultaten van de zes syntheseprojecten die in 2022 een subsidie mochten ontvangen, werden die dag gepresenteerd. Er namen ongeveer 100 geïnteresseerden deel.
Een voorstel voor thematische focus bij de projectsubsidies binnen het actueel (regelgevend) kader en een voorstel van aanpassing voor een nieuw kader zijn aan de minister bezorgd	gerealiseerd	Een voorstel voor een overgangseditie in 2026 met thematische focus werd bezorgd aan de minister. Daarnaast werd een regelgevingsontwerp voor de verruiming en procedurele vereenvoudiging van de projectsubsidies opgemaakt en voorgelegd aan de minister.

mijlpaal	status	duiding
Initiatief 7: We activeren een ‘Fier op dat van hier’-deal rond het thema ‘Transversaal, holistisch en coöperatief beheer van landgoederen’		
Een inspiratiesessie voor de ‘Fier op dat van hier’-deal ‘Landgoederen’ heeft plaatsgevonden	bijgestuurd	De “Inspiratiesessie” krijgt een andere invulling door de gewijzigde beleidscontext en zal later in het traject aan bod komen.
De ambitie voor de pilootprojecten voor de ‘Fier op dat van hier’-deal rond het thema ‘Landgoederen’ is bepaald	gerealiseerd	Een studie, uitgevoerd door HOGENT en eind 2025 opgeleverd, heeft duidelijk gemaakt waar de ambities kunnen liggen rond pilootwerking op private landgoederen.
De ambities voor de landgoederen in beheer van Herita zijn verankerd in de samenwerkingsovereenkomst 2026-2030	gerealiseerd	De samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en Herita werd in december 2025 afgesloten. Herita besteedt daarin aandacht aan de landgoederen die het in portefeuille heeft en de visie op de ontwikkeling en exploitatie daarvan.
Initiatief 8: We activeren een ‘Fier op dat van hier’-deal rond het thema ‘Toekomstgerichte zorg voor religieus erfgoed’		
Het rapport over de analyse van de geactualiseerde kerkenbeleidsplannen is opgeleverd	gerealiseerd	De bijdrage van Onroerend Erfgoed aan de analyse van de geactualiseerde kerkenbeleidsplannen is bezorgd.
Een terreinverkenning en oplossingsgerichte aanbevelingen voor de openstelling van kerken zijn voorgelegd	gerealiseerd	Er is een rapport van de terreinverkenning met aanbevelingen opgesteld. De resultaten en aanbevelingen geven mee richting aan de verdere uitrol van deze actie.
Een trekkende partner voor de openstelling van kerken is aangeduid	gerealiseerd	Er is een principiële overeenkomst om Parcum een trekkende rol te laten spelen. De verankering van die rol zal gebeuren in het actieplan van Parcum 2026.
Initiatief 9: We bundelen de krachten met de bevoegdheid cultureel erfgoed om als erfgoedsector een stevig statement te kunnen maken		
Een verkennende nota over de convergenties en afstemmingsopportuniteiten tussen de bevoegdheden cultureel en onroerend erfgoed is opgeleverd	bijgestuurd	De bevoegde ministers geven voorkeur aan een beperkter traject met concrete opportuniteiten voor samenwerking of integratie, afgestemd op de beleidsinitiatieven en beleidsprioriteiten voor deze legislatuur. Deze lijst is in opmaak.
Initiatief 10: We zetten samen met de Vlaamse departementen Omgeving, ANB, VLM en Toerisme in op de Vlaamse Parken		
Het jaarprogramma van het Vlaams Parkenbureau bevat acties met betrekking tot onroerend erfgoed	gerealiseerd	Het programmabureau van het Vlaams Parkenbureau beschikt over een bijgewerkt jaarprogramma en budgetplan voor 2025. Bijzondere aandacht op het vlak van onroerend erfgoed zal gaan naar het opzetten van een systematische fotomonitoring van Vlaamse Parken.
De methodologie voor de actualisatie van de Landschapsatlas is bepaald	gerealiseerd	De eerste versie van de methodologie voor de actualisatie van de landschapsatlas is klaar en beschikbaar voor de medewerkers die de actualisatie uitvoeren.

mijlpaal	status	duiding
Een kennisdelingsmoment over erfgoed en maatschappelijke uitdagingen binnen de Vlaamse Parken heeft plaatsgevonden	gerealiseerd	Onroerend Erfgoed nam deel aan een begeleidingsdag van de Landschapsparken, georganiseerd door VLM, met interne en externe gastvrijheid als thema. Vanuit de onroerenderfgoedrichtplannen reikten we kennis en ervaring met participatie aan. Daarnaast deelden we rechtstreeks aan alle Vlaamse Parken informatie over de signaalkaart van de open en gesloten landschappen, en de bijhorende cultuurhistorische visie op extra houtkanten en extra bos in Vlaanderen.
Initiatief 11: We zetten samen met het agentschap Wonen in Vlaanderen en VEKA in op duurzaam wonen		
Het leertraject coöperatieve woonvormen is opgeleverd	gerealiseerd	Het rapport van het leertraject ('Pionieren met wooncoöperaties. Hefbomen voor overheden') werd voorgesteld op een slotevent in februari 2025.
Initiatief 12: We ondersteunen de renovatie van Thermae Palace (Oostende)		
De erfgoedpremie voor de restauratie van de Koninklijke Gaanderijen is toegekend	gerealiseerd	De minister kende op 25 maart de erfgoedpremie volgens bijzondere procedure toe. In augustus werd bij besluit van de administrateur-generaal ook de definitieve premie na gunning van de werken toegekend. De werf startte in september 2025.
De subsidie van 30 mio euro voor Thermae Palace is toegekend aan de stad Oostende	lopend	Richtlijnen voor het omgaan met het erfgoed zijn intern bepaald en besprekingen van het ontwerp lopen. Vooraleer het subsidiebesluit op te maken zijn nog beslissingen vanwege de betrokken actoren nodig.
Initiatief 13: We zijn voorbereid op het ergste ('risk preparedness')		
De beleidsaanbevelingen voor een rampenstrategie zijn voorgelegd aan de minister	gerealiseerd	Het onderzoeksrapport werd op 1 juli 2025 opgeleverd en aan ministers Weyts en Gennez bezorgd. In september 2025 volgde brede communicatie over de resultaten uit het rapport.
Initiatief 14: We bereiden kandidaat-onroerenderfgoedgemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten voor op een erkenning of bijsturing daarvan		
In samenwerking met FARO zijn webinars over beleidsplanning georganiseerd voor de intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten	gerealiseerd	De webinars gingen door op 9/12/24, 30/1/25, 10/2/25, 24/4/25 en 26/6/25. De intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten hebben de documentatie ontvangen als ondersteuning bij de opmaak van hun meerjarenplan.
Een (digitale) opleiding voor gemeentelijk verbalisant onroerend erfgoed is beschikbaar	gerealiseerd	Een (fysieke) opleiding ging door op 13 november 2025. De digitalisering werd uitgesteld omwille van de wijzigingen die de opleiding inhoudelijk zal ondergaan door de invoering van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving.
Initiatief 15: We evalueren onze partnerschappen		

mijlpaal	status	duiding
Initiatief 20: We plannen nauwgezet oproepenrondes en pakken de historische wachtlijst voor restauratie- en erfgoedpremies aan		
De oproepenkalender 2025-2029 is voorbereid ter mededeling aan de Vlaamse regering	gerealiseerd	De kalender is voorbereid bezorgd aan het kabinet van de minister. Na aanpassingen volgde de definitieve versie in september.
Het digitale aanvraagloket voor (pre)selectiedossiers bij erfgoedpremies volgens oproep is geactiveerd	gerealiseerd	Na een intensief en co-creatief traject van business analyse, functionele analyse en ontwikkeling werd het nieuwe loket gelanceerd voor gebruik in november 2025.
De oproep voor meerjarenerfgoedpremies is gelanceerd	gerealiseerd	De oproep voor meerjarenerfgoedpremies onder het thema 'iconisch erfgoed' werd door de Vlaamse regering gelanceerd op 17 december 2025.
Een inspiratiemarkt voor de meerjarenerfgoedpremies heeft plaatsgevonden	stopgezet	Oorspronkelijk was de lancering van de oproep voorzien begin oktober 2025. Door omstandigheden gebeurde dit pas midden december 2025. Met 1 juni 2026 als indieningsdatum, bleef daardoor te weinig tijd over om nog een inspiratiemarkt te organiseren en zou die ook geen meerwaarde meer betekenen voor premiekandidaten.
Initiatief 21: We herbekijken de organisatorische opsplitsing van de handhavingspraktijk en stellen een nieuw meerjarig handhavingsprogramma op		
De evaluatie van het handhavingsbeleid is geactualiseerd	gerealiseerd	Een nota met evaluatie van de huidige organisatie van de handhaving binnen het beleidsveld werd door de betrokken medewerkers opgesteld en aan de leidend ambtenaren bezorgd op 27/06/2025. De leidend ambtenaren maakten hun aanbevelingen vervolgens over aan de betrokken ministers.
De regelgevende bepalingen voor de overdracht van bevoegdheden en personeel zijn voorbereid voor goedkeuring door de Vlaamse regering	bijgestuurd	De Vlaamse regering besliste op 12 december 2025 over de overdracht van taken en bevoegdheden, met beoogde inwerkingtreding op 1 april 2026. De formele overdracht van personeelsleden start daarom pas in 2026.
De processen, sjablonen en ondersteunende tools zijn aangepast met het oog op de uitvoering van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving	lopend	Alle processen en sjablonen zijn in kaart gebracht waardoor een duidelijk beeld bestaat van wat aangepast moet worden. De effectieve aanpassing is lopend en zal gerealiseerd zijn eind februari 2026.
Initiatief 22: We geven een kans aan een coachende en co-creatieve rolopname		
Geen mijlpalen in 2025		

Organisatiedoelstellingen 2025

Organisatieontwikkeling gebeurt vaak achter de schermen en is niet altijd zichtbaar in onze publiek gepresenteerde resultaten. Nochtans is het een belangrijk aspect om onze organisatie met haar tijd mee te laten evolueren en te zorgen dat onze werking en dienstverlening van hoog niveau zijn. Daarom bieden we een kort bijkomend inzicht in onze werking uit 2025, met aandacht voor enkele verplichte rapporteringen.

Visie en missie 'zorgen voor een gemeenschap begeistert door erfgoed'

Het traject om de nieuwe visie en missie van het agentschap Onroerend Erfgoed 'zorgen voor een gemeenschap begeistert door erfgoed' door te vertalen naar processen, structuur, competenties, en cultuur staat niet los van de beleidsmatige context. Visie en missie krijgen immers een gedeeltelijke doorvertaling in de beleidsprojecten die deze legislatuur aangevat worden. Doordat 2025 vooral in het teken stond van het scherpstellen van die beleidsacties, werden geen nieuwe initiatieven ondernomen in het transitietraject. Dit werd aan de medewerkers geduid.

Risicomanagement

Onze werking in het kader van risicomanagement kent twee focuspunten: enerzijds ons recurrente risicomanagement op strategisch en operationeel niveau, en anderzijds de aanbevelingen die Audit Vlaanderen formuleert in het kader van specifieke (proces)audits.

Voor dat eerste aspect legden we afgelopen jaar de focus op de risicobeheersing van processen die we eerder evalueerden. We voerden verschillende maatregelen in om de prioritaire risico's beter in de hand te hebben. Logischerwijze monitorde we ook onze voortgang op dat vlak. Door een gewijzigde aanpak bij Audit Vlaanderen gebeurde geen maturiteitsinschatting meer die leidde tot een quotering. Wel gebeurde een rapportering en vond een evaluatiegesprek plaats waarbij Audit Vlaanderen aandachtspunten en suggesties formuleerde voor de verdere aanpak van risicomanagement binnen ons agentschap.

Op het vlak van audits realiseerden we in 2025 de maatregelen die volgden uit de audit van het proces 'erfgoedpremie via standaardprocedure'. We rolden verschillende maatregelen uit, zowel in onze IT-tools als in ons werkwijzen en taakverdelingen. We trokken die gewijzigde werkwijze waar mogelijk ook dadelijk door naar andere premiesoorten. Tegelijk werkten we aan de aanbeveling die voortkwam uit de audit van het proces 'adviseren bij vergunningsplichtige ingrepen aan beschermd erfgoed'. Deze aanbeveling richt zich op informatiebeheer en risicoclassificatie van informatie-assets. We stelden een conceptueel raamwerk op en beoordeelden de informatie-assets uit de betrokken reeksen.

Personeelsbestand en personeelsbeleid

In 2025 bleef het personeelsbudget binnen de marges van het opgelegde besparingstraject. Het saldo op het einde van het jaar bedroeg 27.783 euro op een totaalbudget van 21.195.000 euro wat een benutting van 99,9% betekent. Deze onderbenutting is aanzienlijk beperkter dan het voorgaande jaar doordat we na een moeizame zoektocht alsnog enkele knelpuntprofielen konden werven ('war for talent'). Tegelijk speelt de impact van de stijging van de kosten voor het reeds aanwezige personeel die slechts gedeeltelijk gecompenseerd worden door budgetverhogingen (anciënniteit, overstap naar nieuw loongebouw, Expeditie Talent, ...).

Negen nieuwe collega's kwamen in dienst voor onbepaalde duur. Naast deze structurele personeelsbewegingen werven we twee tijdelijke medewerkers om de impact van langdurige afwezigheden te milderen. Acht medewerkers stroomden uit als gevolg van pensioen (2), vrijwillig ontslag (3) en einde contract van bepaalde duur (2). Van één collega moesten we met pijn in het hart afscheid nemen door overlijden. 15 collega's kenden een doorstroom binnen de organisatie door herschikking van teams met behoud van functie (5), interne mobiliteit naar een andere functie (4), terugkeer uit detachering (2), re-integratie na langdurige afwezigheid (1) of bevordering (3).

Op budgettair vlak zagen we een toename van onze personeelskredieten met 818.000 euro in vergelijking met het voorgaande jaar. Dit was het gevolg van indexaties, budgetimpact van sectorale akkoorden en gedeeltelijke compensatie van meerkosten door anciënniteit en de invoering van Expeditie Talent. Doordat

In arbeidsplaatsen gerekend, stelde Onroerend Erfgoed op het einde van vorig jaar 238 mensen tewerk (individuele medewerkers, onafhankelijk van het arbeidsregime of de inzetbaarheid). Na afronding van de laatste besparingsronde op personeelsaantallen mag ons agentschap theoretisch 259 personeelsleden tellen. De beschikbare kredieten laten een volledige invulling daarvan niet toe.

Daarnaast kan Onroerend Erfgoed rekenen op de inzet van 12 externe medewerkers via Vlaanderen Connect (8) en een raamcontract voor externe ICT-profielen (4). In de loop van 2025 stapten drie externe medewerkers over naar het budgettair voordeligere en meer duurzame kader van Vlaanderen Connect.

Op vlak van diversiteit kende ons agentschap in 2025 een man/vrouw verhouding van 37/63%. 7.2% van onze medewerkers is van buitenlandse herkomst, een verbetering met 1,1% ten opzichte van het voorgaande jaar. Er werken momenteel vier personen met een geregistreerde arbeidshandicap. In 2025 zetten we sterk in op sensibilisering en draagvlak. Via interne communicatie gaven we inzicht in de brede scope van 'diversiteit', attendeerden we op diversiteitsopleidingen en vroegen we aandacht voor inclusieve communicatie.

2026

Indicatoren reguliere werking 2025

In aanvulling op ons publieke jaarrapport bieden we inzicht in onze reguliere werking via indicatoren. Die geven aan welke output we realiseerden vanuit onze dagelijkse dienstverlening, intern en extern. Telkens wordt de tijdsreeks voor de laatste drie jaar gegeven. Bij een aantal indicatoren is dit niet mogelijk omdat ze nieuw zijn, omdat we de definitie ervan wijzigden of omdat ze niet jaarlijks gemeten worden.

HP01 - Het agentschap strategisch coördineren			
Indicatoren	2023	2024	2025
Algemene gemiddelde personeelstevredenheid	-	3,9	-
Realisatiegraad personeelsplan (aantal vte as is / aantal vte to be) op 31/12	97,4% (229 / 235)	95,4% (226,2 / 237)	97% (230 / 237)
Benutting vastleggingskredieten beleidskredieten	109,6% € 151.439.218 € 138.196.000	97,5% € 117.548.181 € 120.525.000	100,5% € 117.808.200 € 117.273.359
Benutting vereffeningskredieten beleidskredieten	75,2% € 100.927.624 € 134.186.000	82,7% € 121.146.011 € 146.486.000	86,0% € 113.625.861 € 132.113.359
Benutting vastleggingskredieten apparaatskredieten	97,6% € 21.964.225 € 22.498.624	98,3% € 22.617.084 € 23.010.537	98,1% € 23.526.933 € 23.985.881
Benutting vereffeningskredieten apparaatskredieten	97,7% € 21.964.090 € 22.474.624	98,4% € 22.623.038 € 22.986.537	96,6% € 23.221.636 € 23.961.881
Aantal partners waarmee structureel overleg doorging in jaar x t.o.v. aantal partners waarmee structureel overleg gepland was in jaar x	30 / 40	32 / 39	27 / 32
HP02 - Beleidsdocumenten opmaken			
Indicatoren	2023	2024	2025
-	-	-	-
HP03 - Beleidsaanbevelingen opmaken			
Indicatoren	2023	2024	2025
-	-	-	-
HP04 - Regelgevingsvoorstellen uitwerken			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal door het agentschap opgemaakte regelgevingsvoorstellen m.b.t. onroerend en varend erfgoed die voor eerste principiële goedkeuring zijn geagendeerd op de Vlaamse Regering in jaar x	6	0	2
HP05 - Beslist beleid doorvertalen naar beleidsuitvoering			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal beslissingen van de Vlaamse Regering waarvoor na onderzoek een impact op onroerend erfgoed is vastgesteld	47	48	28
HP06 - Erfgoedbeleid monitoren en evalueren			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal nieuw toegevoegde indicatoren in de Monitor Onroerend Erfgoed	0	3	0
HP07 - Meldingen van metaaldetectievondsten en toevalsvondsten behandelen			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal toevalsvondsten dat tot een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem of een	9,0% 13 / 144	14,1% 25 / 177	9,6% 16 / 167

Aantal goedgekeurde beheersprogramma's varend erfgoed	2	5	0
HP15 - Toezicht uitoefenen en beroepsprocedures organiseren			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal raadgevingen door het agentschap in het kader van zachte handhaving	42	86	57
Aantal eerste en tweede aanmaningen door het agentschap in het kader van zachte handhaving	94	94	92
Aantal administratieve beroepen bij de minister tegen toelatingsbeslissingen en weigering aktenaam archeologie	21	8	15
HP16 - Erfgoedactoren erkennen en evalueren			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal nieuw erkende archeologen (type 1 en type 2)	Type 1 : 12 Type 2 : 10	Type 1 : 13 Type 2 : 3	Type 1 : 11 Type 2 : 10
Aantal nieuw erkende metaaldetectoristen	891	1.095	1.363
Aantal nieuw erkende onroerenderfgoedgemeenten	3	0	0
Aantal nieuw erkende intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten	2	0	0
Aantal nieuw erkende onroerenderfgoeddepots	0	0	0
HP17 - IT-systemen beheren			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal ingediende tickets in IT-helpdesk-TRAC in jaar x t.o.v. het aantal IT-gebruikers op 31/12	<u>932 tickets</u> 262 licenties	<u>870 tickets</u> 255 licenties	<u>840 tickets</u> 252 licenties
Aantal ingediende tickets in Toepassingen-TRAC	1.007	1.013	1.032
HP18 - Agentschapsinformatie beheren en ontsluiten			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal opgeladen erfgoedbeelden in de Beeldbank	57.182	219.212	22.506
Aantal titels van wetenschappelijke publicaties opgeladen op het FRIS-portaal	484	90	66
Aantal opgeladen publicaties in OAR	195	43	174
Aantal lopende meter analoog archief overgedragen aan het Depot in Vilvoorde	11,88	142,83	2.621
Aantal Gigabyte aan documenten overgedragen naar het digitaal archief van het agentschap	700	430	676
HP19 - Openbare informatie beheren en verspreiden			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal bijkomende volgers op sociale media (Facebook, Twitter, LinkedIn, Instagram, YouTube)	2.302	2.734	12.697
Aantal downloads van OAR	180.272	262.917	421.263
Gemiddelde "open rate" van de algemene externe nieuwsbrief van het agentschap	-	-	32%
HP20 - Interne en externe klanten bedienen			
Indicatoren	2023	2024	2025
Aantal gegronde of deels gegronde klachten t.o.v. het totaal aantal bij het agentschap ingediende klachten	1 / 5	3 / 26	2 / 15
Aantal aanvragen i.k.v. Openbaarheid van Bestuur (gewone vragen / onderzoeksvragen)	108 / 211	97 / 270	113 / 262

Bijlage: preventieplan 2026

Vlaanderen
is erfgoed

Welzijnsbeleid Onroerend Erfgoed Jaaractieplan (JAP) 2026 ter bevordering van het welzijn op het werk

10/10/2025

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Inhoud

1	SITUERING	121
1.1	Wettelijk kader	121
1.2	Doelstellingen lopende GPP:	122
2	JAARLIJKS OP TE VOLGEN WELZIJSINDICATOREN	123
2.1	gewijzigde omstandigheden	123
2.2	Jaarverslag	123
2.3	adviezen	123
2.4	arbeidsongevallen en incidenten	123
2.5	Indicatoren opgenomen in GPP	123
3	ACTIEPLAN	124
4	GOEDKEURING	126

SITUERING

WETTELIJK KADER

Volgens artikel 1.2-9 van de codex over het welzijn op het werk¹, stelt de werkgever, in overleg met de leden van de hiërarchische lijn en de diensten voor preventie en bescherming op het werk, een jaarlijks actieplan op ter bevordering van het welzijn op het werk tijdens het volgende dienstjaar. Het plan wordt ter goedkeuring voorgelegd aan het EOC. De werkgever (leidend ambtenaar) staat borg voor de uitvoering van het actieplan 2026.

Dit jaarlijks actieplan steunt op het globaal preventieplan 2026-2030, en bepaalt:

1. de prioritaire doelstellingen in het kader van het preventiebeleid in het volgende dienstjaar;
2. de middelen en methoden om deze doelstellingen te bereiken;
3. de opdrachten, verplichtingen en middelen van alle betrokken personen;
4. de aanpassingen die moeten aangebracht worden aan het globaal preventieplan ingevolge:
 - gewijzigde omstandigheden;
 - ongevallen en incidenten die zich in de onderneming of instelling hebben voorgedaan;
 - het jaarverslag van de interne Dienst voor Preventie en Bescherming op het werk van het voorbije burgerlijk jaar;
 - de adviezen van het Comité (EOC/SEOC/HOC²) tijdens het voorbije jaar.

De werkgever betreft de leden van de hiërarchische lijn en de preventieadviseur actief bij de uitwerking, planning, uitvoering en evaluatie van het dynamisch risicobeheersingssysteem, evenals bij het schriftelijk globaal preventieplan en het jaarlijks actieplan. Het Comité wordt daarbij eveneens geraadpleegd.

Het ontwerp van het jaarlijks actieplan wordt uiterlijk op de eerste dag van de tweede maand vóór de start van het dienstjaar voor advies aan het Comité voorgelegd. Het actieplan mag pas worden uitgevoerd nadat het Comité zijn advies heeft uitgebracht of, bij het uitblijven daarvan, ten vroegste bij de start van het dienstjaar waarop het betrekking heeft.

¹ Codex welzijn op het werk, Boek I Algemene beginstelen, Titel 2 Algemene beginselen betreffende het welzijnsbeleid, hoofdstuk II Het dynamisch risicobeheersingssysteem, Art. 1.2-9

² EOC: entiteitsoverlegcomité; SEO: subentiteitsoverlegcomité; HOC: Hoog overlegcomité.

DOELSTELLINGEN GLOBAAL PREVENTIEPLAN 2026-2030:

Het Jaaractieplan geeft verdere invulling aan het Globaal Preventieplan 2026-2030.

De doelstellingen hierin zijn:

- We kiezen voluit voor een welzijnsbeleid dat de missie “ zorgen voor een gemeenschap begeistert door erfgoed” ondersteunt.
 - We integreren het welzijnsbeleid in de vertaling van onze visie en missie in werking, structuur en cultuur en in de geactualiseerde visie op leiderschap.
 - We geven het goede voorbeeld inzake integriteit en diversiteit.
- We zijn een mensgerichte organisatie die een preventie en welzijn integreert in alle aspecten van onze organisatie met het oog op een gezonde, veilige en aangename werkomgeving voor onze personeelsleden.
- We optimaliseren ons loopbaanbeleid zodat we een aantrekkelijke en betrouwbare organisatie zijn waar medewerkers zich betrokken en gewaardeerd voelen.
 - We integreren Expeditie Talent in onze HR-processen, en focussen in het kader van welzijn in het bijzonder op de implementatie van het waarderingskader in de evaluatiecyclus.
 - We zetten in op een geïntegreerd loopbaanbeleid, met onder meer een positief onthaalbeleid, een aanwezigheids- en reïntegratiebeleid en een coachende ondersteuning voor teams en medewerkers bij wie het even moeilijker loopt. We bieden feedbackmogelijkheden, ook bij exitgesprekken.

INFORMATIE EN CONTACTPERSONEN

- Welzijn op het werk: [Welzijn | Intranet Onroerend Erfgoed](#)
- Welzijnsbeleid agentschap: [Welzijnsbeleid | Intranet Onroerend Erfgoed](#)
- Interne vertrouwenspersonen: [Vertrouwenspersonen | Intranet Onroerend Erfgoed](#)
- Ergocoaches: [Ergonomisch werken | Intranet Onroerend Erfgoed](#)
- Integriteit: [Integriteit | Intranet Onroerend Erfgoed](#)
- Contactpersonen welzijn: team HR en Facility
- Preventieadviseur arbeidsveiligheid: Bert Labaere
- Preventieadviseur psychosociaal welzijn: An Schelpe: [Een gesprek met een preventieadviseur psychosociale aspecten | Vlaanderen.be](#)

GEWIJZIGDE OMSTANDIGHEDEN

Deze dynamiek nemen we structureel mee in ons jaarlijks JAP, zodat we onze medewerkers een modern, mensgericht en toekomstbestendig HR-beleid kunnen garanderen.

ADVIEZEN

ARBEIDSONGEVALLEN EN INCIDENTEN

INDICATOREN OP GENOMEN IN GPP

De indicatoren die opgenomen zijn in het GPP worden jaarlijks bekeken om eventuele trends te ontdekken. Waar nodig worden er concrete acties opgezet in het jaaractieplan en/of wordt het GPP bijgesteld.

ACTIEPLAN

	Actie	Verant- woordelijke	Middelen	Timing
1.	Het actieplan voortvloeiend uit de resultaten van de RAPSI 2025 opmaken	DT HR WG welzijn	personeelsinzet	Q1
2.	Het nieuwe waarderingskader implementeren en hierover actief communiceren en ondersteuning voorzien voor leidinggevend en personeelsleden	DT HR EY team Communicatie	personeelsinzet + inzet budgettaire middelen	Q1
3.	Ondersteunen en stimuleren van alle personeelsleden om een welzijns cultuur te realiseren door middel workshops, opleidingen, en andere acties die zullen voortvloeien uit het actieplan van de RAPSI	DT HR WG welzijn	personeelsinzet + inzet budgettaire middelen	Q1-Q4
4.	Inventaris en checklist trapladders in VAC's: vervangen van olifantenpoten, nummering van trapladders en regelmatige controle voorzien	HR preventieadviseur	personeelsinzet + inzet budgettaire middelen	Q1
5.	bepaling van standaarduitrusting PBM voor consulenten en onderzoekers	HR preventieadviseur	personeelsinzet + inzet budgettaire middelen	Q1
6.	Update en optimalisatie risicocodes	HR Preventieadviseur arbeidsgeneesheer	personeelsinzet	Q1
7.	afronding vorige actiepunten voor het depot Vilvoorde en de Kogge (inventaris werkmiddelen, opmaak VIK's,...)	HR collega's preventieadviseur	personeelsinzet + inzet budgettaire middelen	Q1-Q2
8.	Opmaken van een actieplan m.b.t. de risicoanalyse erfgoedconsulenten en archeologen	HR preventieadviseur	personeelsinzet	Q1-Q2
9.	Bevraging risicoanalyse beeldschermwerk 2025 (december). Resultaten en actieplan.	GDPP Preventieadviseur HR	personeelsinzet	Q1
10.	Horizontale welzijnsronddgang VAC Hasselt en depot Vilvoorde	HR Preventieadviseur arbeidsgeneesheer	personeelsinzet + inzet budgettaire middelen	Hasselt Q1-2, depot Vilvoorde Q3-4
11.	Ondersteuning psychosociale vaardigheden (o.a. opleiding verbindend communiceren,	HR WG welzijn	vormingsaanbod AgO, eigen vormingsaanbod,	Q1-Q4

GOEDKEURING

Het EOC heeft advies gegeven op dit jaaractieplan op 23/10/2025.

Peter De Wilde

Leidend ambtenaar Onroerend Erfgoed

Afdeling	Functiegroepen	Aantal werknemers	Datum laatste functie-risicoanalyse ^{3, 4}	Risicocode (Vliperscode)	Periodiciteit medisch toezicht ⁵
Organisatie ondersteuning	Administratieve taken beeldschermwerk	146	2020	000002	geen
Staf en Beleid	Chauffeur	1		000058	jaarlijks
Beheer	Erfgoedconsulent/ onderzoeker	103	2022 - 2023	000059	jaarlijks
Onderzoek en Beschermen	opgravingswerker/ klusjesman	6	2011 - 2022	000061	jaarlijks
Onderzoek en Bescherming	laborant	3		000105	jaarlijks

³ Boek I.- Algemene beginselen, Titel 2.- Algemene beginselen betreffende het welzijnsbeleid, Hoofdstuk II.- Het dynamisch risicobeheersingssysteem, Art. I.2-6. en Art. I.2-7.

⁴ Advies GDPB: +/- 5-jaarlijks vernieuwen of sneller na indicatie zoals (ernstig) arbeidsongeval, inhoudelijke wijziging functie, ...

⁵ Periodiciteit uitgedrukt in maanden; aanwerving, 6 maanden, 12-maanden, 36 maanden, ...

Bijlage: personeelsplan 2026

Functie	Rang	Functiefamilie	AS IS 31/12/25	STATU TAIR	CONT RACT.	TO BE 31/12/26
Administrateur-generaal	A3	Topkader	1	1	0	1
Afdelingshoofd	A2A	Leidinggevende middenkader	3	3	0	3
Senior Organisatieadviseur	A2E	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	1
Senior Beleidsadviseur	A2E	Beleidsfuncties	1	1	0	1
Senior adviseur strategie	A2E	Beleidsfuncties	1	1	0	1
Senior adviseur handhaving	A2E	Projectmanagement	1	1	0	1
Projectleider overdracht archeologische kennis	A2E	Onderzoeksfuncties	1	1	0	1
Directeur	A2	Lager kader	9,9	9,9	0	10
Financieel adviseur	A2	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	1
Adviseur onderzoeksprogrammatie	A2	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	1
Adviseur transversale projecten	A2	Onderzoeksfuncties	0,9	0,9	0	1
HR business partner	A2	Organisatie ondersteunende functies	1	0	1	1
Beleidsmedewerker	A1	Beleidsfuncties	9,9	7,9	2	10
Inspecteur Onroerend Erfgoed (GZF)	A1	Controle en audit functies	0	0	0	7
Communicatiespecialist	A1, B2, B1	Organisatie ondersteunende functies	6	5	1	6
Coördinator communicatie	A1	Organisatie ondersteunende functies	1	0	1	1
Woordvoerder	A1	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	1
Publiekswerker	A1	Organisatie ondersteunende functies	1	0	1	1
Conservator (A)	A1	Technisch specialist	2	1	1	2
Conservator (B)	B1	Themaspecialist	1	0	1	1
Collectieregistrator	A1	Technisch specialist	1	1	0	1
Erfgoedconsulent	A1, B2	Klantenadviserende functies	57	46,9	9,1	58
Specialist kwaliteitszorg & afstemming	A1	Organisatie ondersteunende functies	7	5	2	7
Erfgoedonderzoeker	A1, B2	Onderzoeksfuncties	41,9	39,9	2	45
HR generalist	A1	Organisatie ondersteunende functies	2	2	0	2
IT-specialist	A1	Organisatie ondersteunende functies	3	3	0	3
Informatiespecialist	A1, B1	Organisatie ondersteunende functies	5	5	0	5
Coördinator juristen	A1	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	1
Jurist	A1	Organisatie ondersteunende functies	3	1	2	3
Specialist erkennen	A1	Klantenadviserende functies	4,8	2,8	2	5
Specialist Infopunt	A1, B2	Organisatie ondersteunende functies	1	1	0	2
Specialist premies en subsidies	A1, B2	Dossierbeheerder externe aanvragen	5,8	3,8	2	5
Data analist	A1	Organisatie ondersteunende functies	1	0	1	1
Proces- en databeheerder	A1	Organisatie ondersteunende functies	4	2	2	4
Management Assistant	A1	Administratief ondersteunende functies	1	1	0	1
Directiesecretaresse	B1	Administratief ondersteunende functies	1	0	1	1
Coördinator Logistiek en Verwerking	B1	Operationeel leidinggegenden	1	0	1	1
Secretariaatsmedewerker	B2, C1	Administratief ondersteunende functies	2	1	1	3

